

Võru Laste Festival
26.-27. JUULI 2025
Võru Linnas
vopulastefestival.ee

AVAPANK JA MASKOTTIDE PARAAD
L. 26. Juuli kell 10

KOGUPEREKONTSERT
L. 26. Juuli kell 20

NOORTEPIDU VÄRVIDE MÖLL
L. 26. Juuli kell 21.30

FESTIVALI LÕPETAB SUUR VAHUPIDU
P. 27. Juuli kell 15

PÕNEVAD TEEMAPARGID
Batuudid • Seiklused ja atraktsioonid • Teadus • Mini-loomaaed • Mustkunst • Kontserdid • Teater • Kino • Arvutimängud • Tehnikapark • Eriprogramm
noortele • Laul ja melu tänavatel • jpm

TEEMAPARGID ON AVATUD L KELL 10-18 JA P 10-15.
Piletid müügil Piletilevis, Võru Kandle kassas ning festivali ajal kohapeal.

Loe lähemalt lk 8.

Võru Lasteaia Punamütsike tulevane uus hoone sai nurgakivi

28. mail asetati pidulikult nurgakivi Võru linna ühele viimaste aastate suurimale investeeringule – uuele Võru Lasteaia Punamütsike hoonele.

Nurgakivi üritusel võtsid sõna Võru linnapea Kalvi Kõva, Embach Ehitus OÜ juhatuse liige Peeter Voovere, lasteaia direktor Ave Kalk ning linnavolikogu aseesimees Toomas Sarapuu. Tseremooniast juhtis Margus Ader.

Nurgakivi metallsilindrisse ehk sümbolisse ajakapslisse pandi dokumente, mälestus-esemeid ja ajastule iseloomulikke esemeid. Silindrisse lasti näiteks hoone projekt, värske linnaleht ja natuke kehtivat raha. Samuti pandi silindrisse kaks mälupulka – ühe peal linna eelarve ja teisel ehitaja poolt pandud teave.

Kõigil soovijatel, sealhulgas lasteaialastel, oli võimalus panna kelluga tsementi, et anda oma panus tulevase maja vundamendile.

Üritust kaunistasid vahvate lauludega lasteaialapsed. Pärast ametlikku osa said kõik küllalised nautida pannkooke ning jagada muljeid.

▲ Lasteaiapere panus nurgakivi metall-silindrisse ehk sümbolisse ajakapslisse.

▼ ▲ Lasteaialapsed tsementeerimas oma uue maja vundamenti. Fotod: Marianne Mett

Uus hoone tuleb ühekorruselise, ülalt vaadates kuuekiirelise päikese kujuline – iga „kiir“ on iseseisev tsoon erinevate funktsioonidega, alates rühmaruumi-

dest kuni mängualadeni. Hoone südameks saab avar aatrium, mis loob ruumide vahel loomuliku ühenduse ja sobib nii igapäevategevusteks kui ka suuremateks

sündmusteks.

Ehitusprojekti kogumaksumus on ligikaudu 7,9 miljonit eurot, millest Eesti riik toetab 2,8 miljoni euroga. Lisaks panustab

linn projekti Nursipalu hüvitusmeetmest saadud investeeringutoetusega. Uus hoone valmib 2026. aasta juulikuuks. Ehitustööd teostab Embach Ehitus OÜ,

sisustuse hangib Kumer Saag OÜ.

Marianne Mett
avalike suhete spetsialist

LINNAPÄEVAD
SÜNNIPÄEVATORT • LINNAJOOKS
PIKA LAUAPIDU ANSAMBLIGA REGATT
VÕRU VASKPILLIPÄEVAD 30
SPORTLIKUD JA KULTUURILISED TEGEVUSED
ÜÜJUUSK • TÄNAVATOIDU FESTIVAL
XXX VÕRU PÄRIMUSTANTSU FESTIVALI EELPIDU
LAAT • PÄRIMUSPARK
VÕRU MAAKONNA LAUPEO JALUTUSKONTSERT
VORUKANNEL.EE

23.08/20.00
RAHVAPIDU
SMILERS
STAADIONIKONTSERT
linna staadionil
tasuta

Võru 241
17-23. AUGUST
VORU.EE

Vihmasest kevadest on saamas tummine suvi

Sixten Sild
abilinnapea

Oleme jõudnud suvehakule ja valmistume kohe-kohe tähistama jaanipäeva, ühte eestlaste lemmiktähtpäeva. Kui enamasti on suvised rannailmad selleks ajaks juba tavapärane nähtus, siis tänavune kevad on olnud ebatavaliselt sademeterohke ja võib öelda, et isegi juuni keskpaigas ei ole rannahooaeg veel sisuliselt alanud. Kuid ei ole halba ilma heata – küllap on noori pigem siseruumidesse sundinud ilmad teinud koolilastele lihtsamaks viimastele õppetööndalatele keskendumise. Käesoleva ajalehenumbri ilmumisaajaks on õppeaasta kõigis linna koolides lõpetatud ja noored saavad nautida suverööme. Kui ilm vähegi sobiv on, siis teevad paljud seda kindlasti just Tamula rannas ja seal on neid juba mõnda aega ootamas Tamula konn, võru keeles Tamula kunn. Tiina Hallimäe kirjutab selles lehenumbris Tamula konna saamisloost ja see lugu väärib meelde jätmist. Tamula konn ei ole sugugi kunstnik Navitrolla „suvalise idee kehastus“, vaid see on seotud Kreutzwaldi loomingulise pärandi, meie oma kauni võru keele ning kauaaegse Võrumaa muuseumi direktori Aleksander Krulliga. Iga võruke võiks seda lugu teada, et osata vajadusel vastata linna külalistele ja teiste uudistajate küsimustele Tamula konna kohta, sest küsima hakatakse kindlasti. Igauks, kes teab Tamula konna lugu, saab loodetavasti ka aru selle konnakese ja tema keelel asuva õrna võru keele mulli hoidmise vajadusest – hoiame sellega oma keelt ja kultuuri (loe lähemalt lk 3).

Võru linna lehe järgmine number ilmub augustis, pärast aasta suurima ürituse – Võru lastefestivali – toimumist. Seepärast leiata sellest numbrist festivali programmi (vaata lk 8), mis on tavapäraselt täis väga erinevaid põnevaid tegevusi lastele ja noortele. Juuli viimane nädalavahetus tasub kõigil lastega peredel kindlasti veeta Võrus, sest ligilähedaseltki samaväärset pakkumust lastele ei leia ei Eestist ega lähipiirkonnast. See on kõige parem aeg sõprade ja sugulaste kutsumiseks endale Võrru külla.

Oleme lastesõbralik linn ja püüame lastesõbralikkust kõigis linnavalitsuse tegemistes silmas pidada. Aga oma elanikkonna vanuselise struktuuri järgi oleme pigem eakate linn. Erinevate põlvkondade tihedamaks sidumiseks ja ühistegevuste edendamiseks on linnavalitsus käivitanud kogukonnamaja loomise projekti. Aadressil Jüri 42 asuvasse ajaloolisse koolimajja planeeritava erinevate põlvkondade ühise tegevuskeskuse loomise esimene etapp on käimas, juba tänavu algavad maja ühes osas renoveerimistööd. Ühe olulise osana projektist viiakse läbi vanemaaliste (vanuses 58+) uuring (vaata lk 4). Ootame väga, et uuringu küsimustiku täidaks võimalikult suur osa sihtgrupi liikmetest. Mida ulatuslikum tagasiside, seda kvaliteetsemaid ja linnaelanike soovidele paremini vastavaid otsuseid saame hiljem langetada. See on koht, kus iga eakas saab üsna väikese vaevaga anda oma panuse meie ühistegevusse.

Head suvist akude laadimist kõigile võrukestele ja kohtumiseni suve alguse tähistamiseks jaaniohtul Tamula rannas!

Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee.
Väljaandja: Võru Linnavalitsus,
Jüri tn 11, 65608 Võru
Toimetaja: Ulis Guth
Tel: 512 0787
Teostaja: MK Meedia OÜ, info@mkmeedia.ee
Tiraaž: 7045 eksemplari
Ajalehe järgmine number ilmub 14. augustil.

TÄHELEPANU!

Võru Linna Lehe kandeprobleemist (kui leht pole teieni jõudnud) saab teavitada e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee.
Võru Linna Leht peab jõudma kõikidesse Võru linna postkastidesse kahe tööpäeva jooksul pärast välja kuulutatud ilmumiskuupäeva. Kannet Võru linnas teostab Omniva.

LINNARUUM

Lõuna-Eesti Ralli ootab oma ala tippe Võru kesklinna

4.–5. juulil toimub Võrumaa teedel G. M. Racing Spordiklubi korraldusel 23. Lõuna-Eesti Ralli, mis on Eesti, Läti ja noorteralli meistrivõistluste etapp. On võimalus, et Võru linnatänavatel saab esmakordselt kihutamas näha ka autoralli maailmameistrivõistlustel osalevaid Ott Tänakut ja Martin Järveoja Hyundail.

Sellest, et Tänak/Järveoja kavatsevad enne kodust MM-rallit – 17.–20. juulil peetavat Delfi Rally Estoniat – end Lõuna-Eesti teedel testida ja osaleda Lõuna-Eesti Rallil, on sahistatud rallisõprade ringis juba pikemat aega, aga seni pole 2019. aasta maailmameistrid seda kinnitanud.

Kuidas ka ei oleks, on Võrus oodata enneolematut sündmust ja kõrgetasemelist võistlust, kus osalevad Baltikumi parimad rallisõitjad. „Toome ralli ja hooldusala Võru kesklinna, sellist asja pole varem olnud,“ ütleb ralli peakorraldaja Gabriel Müürsepp.

Ralli kümnest kiiruskatsest kaks sõidetakse reede, 4. juuli öhtul Võru linna tänavatel, kui autod läbivad kahel korral 0,65 km pikkuse linnakatse marsruudil Lembitu tn – Vabaduse väljak – Vabaduse tn – Mäe tn (vaata skeemi). Esimene linnakatse algab kell 18.50 ja teine linnakatse kell 21.05.

Sellega seoses on nimetatud tänavad üldiseks liikluseks suletud kell 16.30–23.00.

Linnakatsed ja ralli hoolduspargi külastamine Võru Keskväljakul (Seminari väljak) on pealtvaatajatele tasuta, ent Võru maakonnas toimuvate kiiruskatsete nägemiseks tuleb soetada pääse hinnaga 20 €, mis kehtib kõikidel katsetel.

Ralli algab reedel, 4. juulil kell 17.20

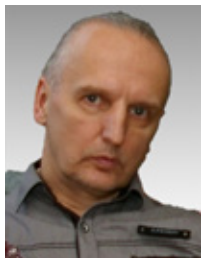
Linnakatse (tähistatud musta joonega), ralli hooldusala ja tänavate sulgemised Võru kesklinnas.

Võru Keskväljakult ja lõpeb samas laupäeva, 5. juuli pärastlõunal (esimene

auto jõuab poodiumile kell 15.30). Täpsem info: <https://lounaeestirally.ee/>

TOIMETAJA VEERUD

Mida teha siis, kui midagi polegi teha?!

Ullis Guth
Võru Linna Lehe
toimetaja

Nii nagu oleme harjunud aasta-aegade vaheldumise, on meie elu pärisosaks kahjuks saamas ka permanentne valimiskampaania Riigikokku ja kohalikesse omavalitsustesse ning selle ümber toimuv lakkamatu tingeltangel. Sporditerminoloogiat kasutades on tegu justkui ühe ja sama mängu erinevate poolaegade või siis võistlusarja eri etappidega, mille lõppeesmärgiks vaid võim ja/või selle kinnistamine. Kuigi lihtinimesel pole sellega pealtnäha justkui pistmist, segab häälte püüdmisele orienteeritud retoorika igapäevaelu aina rohkem. Inimeste reaalsete muredega on sel „ralli“ vähe pistmist, kuna vajaduspõhiseid otsuseid sünnib meie riigis aina vähem. Sellest ka võõrandumine.

Kuna erakonnad on üldjuhul muutunud huvigruppideks, siis neist kellelgi valimine pöörret paremuse poole ei tööta. Kui sa just valimiste võitja ridadesse ei kuulu. Sellest hoolimata tuleb teha valik – lootuses, et äkki läheb paremaks.

Et me emakese looduse vastu ei saa, on paratamatu, aga takistada poliitikutel halbadel kommetel massidesse levida, seda võiks meist igauks küll suuta.

Üha rohkem on kuulda murelikke noote, et Riigikogu praeguste erakondade vahel on raske valida: kui ülevabariigiliselt ongi kellelgi hea maine, pole see tihti sama omavalitsuste tasandil või vastupidi. Ehk siis napib ausaid ja sirge seljaga persoane, kuna enamik on käest ja jalust toiduahelaga seotud või siis võimust rikutud.

Tundub, et iga erakond, kes end parketkõlblikuks pingutab, maksab selle eest suuremal või vähemal määral oma sümboolsete tunnustusega. Seetõttu ei kõlgi sõnad „riigikogulane“ või „volikogu liige“ enam uhkelt – see pole enam austusväärne seisund, vaid pigem diagnoos.

Eeldusel, et meie rahva edu ja eksistentsi aluseks on kultuur ja sellest ühine arusaamine, peaksime seda ka enam-vähem ühtmoodi mõistma. Paraku see nii enam pole, sest oleme jõudnud olukorda, kus isegi ühe ja sama sõna tähendust saab mitmel erineval moel tõlgendada. Moel, mis parajasti sobib.

Ajakirja Kultuur ja Elu tänavuses numbris kirjutab ajaloolane Jüri Kotšinev loos „Mis ajast esindab rahvast valitsev koalitsioon?“ järgmist:

„Erinevatel võimuparteidel, kes Eesti rahvast hukutase ja laostumise poole tüüriavad, on üks ühine tunnusjoon – nad kõik on ühtemoodi elunautlejate ja

hedonistide bande. Nende huvi on riiki kui sellist toimes hoida ja selle toimes olemisele toetudes oma hedonistlikku elu lõputult nautida. Seltskond, kes riigimasina nende tarbeks töös hoiab, on tohutult suureks kasvanud riigiametnike armee. Riigiametnikud võtavad sõnakuulekalt täimisele kõik valitsuse poolt ette antud seadused, kuna see tagab neile töö ja palga, samal ajal võttes neilt igasuguse isikliku vastutuse oma töö resultaatide eest. Mugav sümbioos võimu ja selle teostajate vahel.“

Samas loos käsitleb Kotšinev riigibürokraate ja -bürokraatiat läbi lähiajaloo prismas: „Igasugune võim ja täielik vastutuse puudumine on nende päralt. Need riigiametnikud ja kohaliku võimu bürokraadid teadsid, erinevalt Vabariigi valitsuse liikmetest küll, kuidas elas rahvas, aga nad vaiksids sellest, olles õnnelikud, et nemad ise samamoodi elama ei pea. Nad teadsid, et on oma magusa elu eest võlgu oma ametikohtadele ja olid seetõttu üdini truuad oma ülemustele Toompeal ning linnavalitsustes igal pool üle terve riigi.“

Veel tõdeb ajaloolane, et poliitibudest on sirgunud broilerid, minu laiendust appi võttes vägagi elujõulised ja eluvõõrad. „Jah, iga minister võib tulla „rahva sekka“ laulupeole või rahvatantsupeole ning panna selleks „rahvaga koos olemise“ puhuks rahvariiet selga, kuid see toonitab veelgi nende võõrandumist rahvast ja nende mage katse näida osana sellest rahvast on alati piinlikult läbi kukkunud.“

Erakondlikest huvidest lähtuvat vahu üleskeerutamist ja mani-puleerimist võib kujundlikult iseloomustada järgmiselt: selmet lasta allikaveel puhtal kujul ja otse rahva janustesse kõrdesse voolata, suunatakse see kõveratesse ja käänulistes torudes, kust see väljub hoopis teise sildi all. Alla küll kukub, aga mekk pole enam kaugeltki endine.

Kui juht loob enda ümber temast sõltuvate pugejate ringi, on seda võimalik endale vajalikul hetkel alati veelgi koomale tõmmata ning sõltlased mistahes ülesandeid täitma panna. End võimu(ri)le maha müünu võib ju ennast uues olukorras korraks isegi hästi tunda, kuid vaid seni kuni „ralli“ temagi seltskonna kätte saab.

Seni aga jätkub „pidu“ erinevate kohvilõhnaliste ja motiveerivate koolituste, väljasõitude, seminaride, koosolekute ning ajurünnakute sildi all – ja seda mõistagi maksumaksja kulul, midagi olulist vastu andmata. Vastupidi, selge eesmärgi puudumisel kaasatakse „vabatahtlikult-sunniviisiliselt“ ka allüksusi ja sekkutakse üha rohkem nende töösse, kes seda niigi oskavad.

Ajal, kui maailm on pidevas muutumises ning majanduslikku rikkust tootvatel ettevõtetel on üha raskem ellu

jäada, pole valitsussektoris midagi muutunud. Seal jätkatakse endistviisi ja et see nii ka jätkuks, mõeldakse välja ja luuakse üha uusi bürokraatlikke platvorme ja regulatsioone, millele tuginedes saaks oma eksistentsi õigustada, pildil püsida ja uusi loosungeid hõigata. Lubaduste jagamist toetavad pahatihti deklaratiivsed ja üldsõnalised dokumendid, mis lõpuks millekski ei kohusta ning mida viimasel ajal aina sagedamini ümber muudetakse.

Rahva (maksumaksja) raha üle otustatakse aga justkui oleks see saadud (päranduseks) rikkalt vanaemalt või võidetud lotomängus. Oma raha normaalne inimene ju valimatult ei kulutaks, aga kuna päris oma see raha ju pole, siis miks mitte seda kulutada?!

See ongi minu arvates üks juurpõhjustest, mida muutmata ei saagi miski paremuse poole liikuda. Kuni pole solidaarsust (kui oleme vaesed, siis ikka koos!), tixsub valitsussektor endises taktis edasi ning taastoodab oma eluvõõrast agendat valimistest valimisteni.

„Leemepoti“ juurde pääsevad seejuures vaid sisse töötatud mustril lojaalsed järgijad ehk need, kes huvigrupi hierarhias oma koha leidnud.

Veelgi hullem, et võimule saades on kohalt kangutatud mitmeidki iseloomuga spetsialiste ning need kaasajooksikute ning muu ara ja lojaalse elemendiga asendatud. Sestap võibki pealtnäha tunduda, et kõik on kõige paremas korras, paraku peitub teeseldud naeratuste taga kohutav irve.

Sellise olukorra loomine ja ära kasutamine oma kitsastes huvides on kahjulik ja kohati kuritegelik ning on väga kaugel sellest, mida võiks klassikaliselt valitsemiseks kutsuda. Igatahes pole teiste tegude paistel oma tähtsuse rõhutamine kindlasti see valitsemisvorm, mida valija ootab.

Kokkuhoidu ja ametnike teemat puudutab oma hiljutises terviserubriigis ka kauaaegne Riigikogu liige, doktor Viktor Vassiljev, kes – nagu minagi – ei sea kahtluse alla tegijate (ametnike) võimekust, vaid nende tegevuse otstarbekuse.

Vassiljev: „...olen ametnikke päris lähedalt näinud, nii riigiasutuses kui linnavalitsuses, nad ikka töötavad palehigis, varahommikust õhtupimedani. Teine asi, kas ikka teevad seda, mida meil teiega vaja, või mõtlevad ise endale välja mõttetuid ülesandeid, mida kangelaskult täita. Et siis sooritusi pikkadel koosolekutel arutada ja mõelda välja midagi uut ja veel vähem vajalikku. Mitte koondata ei tule ametnikke, neid hea hulk haritud inimesi, vaid panna tegema midagi asjalikku, mitte seda, millega nemad seal tegelevad.“

Pean kurbusega tõdema, et minu rahvuskasas on olnud liiga alid kõiki läänemaailma ahvatlusi ja riukaid omaks võtma ning on teinud seda erilise õhina-ga. Oma uskmataes peavad nad olnu

ikka ise järgi tegema või siis oma käega kõik järgi katsuma.

Nii otsustab üha rumalamaks muutuv peavool ja nende häältest sõltuv võimuklikk sümbioosis aina rohkem, millest on sobilik hoolida, missugust muusikat kuulata, millise sisuga uudiseid lugeda või mida kinos vaadata. On see helge, armastav ja lootusrikas või hoopis ärevust tekitav, intrigeeriv, odavat kuulsust ja põnevust jahtiv, vaimuvaene?

Ja see kõik sünnib üha süveneva diktaadi tingimustes demokraatia sildi all.

Mida peab siis tegema see, kes kahjurliku ja lammutava allakäiguga kaasa minna ei soovi ja selle eestkõnelejaid omaks ei võta? Rumalate käske täitma?!

Erinevate huvigruppide teema juurde tagasi tulles, nimetagem neid siis erakondadeks, parteideks või millekski muuks tähtsaks, siis sügava maailmavaatega pole neil kellelgi juba ammu mingit pistmist. Sellepärast nad ongi pigem kambad, kellele aus inimene reeglina lootet ei saa.

Kaotanud fookuse oma inimeste heaks tegutseda, tegelevad nad peamiselt vaid pildil püsimisega. Kui see valijat rahuldab, ongi valija seda justkui väärt.

Maailma, Eestit ja Võru linna võib seejuures käsitleda ühtse tervikuna, sest kui kellelgi Donald Trumpil on lubatud ühe päev suust välja ajada, mis sülg suhu toob ja sekkuda valimatult, kus tuju tuleb, julgustab see ka väiksemaid füürereid ettearvamatult, et mitte öelda süüdimatult, käituma.

Kui asi on ületanud hea maitse piiri, et mitte öelda, et see on näotu, siis miks me laseme sel sünnida?

Kui üksikud erandid välja jätta, siis on just vaimsuse puudumine (millele Võru puhul on omal ajal viidanud ka lauluisa Fr. R. Kreutzwald) see, mis meid jätkuvalt kägistab ning üha alatamaks muutavas (võimu)konkurentsis lõpuks ka tapab. Raske on loota progressi, kui kitsarinnaline kadedus ja sageli ka harimatus kambakeste vahelisi võimuvõitlusi toidab.

Igauks meist võiks esitada endale lihtsa küsimuse, miks ta kedagi valib ja selle üle korraks ka päriselt mõelda. On see kandidaadi laheolek, tore naeratus, magusad lubadused või miski muu, hoopis tähtsam – miski päris, mis meie ellu kindluse tagasi tooks? Lootus kustub viimasena.

Rahuliklike jaane ja kaunist suve! Ja sügisel valima, ikka valima!

Samal teemal:

- * Olgu see asi siis kõigile selge! (Võru Linna Leht, jaanuar 2025)
- * Tagasi primaatide manu!? (Võru Linna Leht, november 2024)
- * Andke andeks, et olemas olen! (Võru Linna Leht, jaanuar 2024)
- * Elu võimalikkusest vaimu- ja valikute kriisis (Võru Linna Leht, mai 2023)
- * Tehkem päris asju! (Võru Linna Leht, november 2022)

LINNARUUM

Kunstnik Navitrolla loodud müstilne ja muinasjutuline Tamula konn Tamula rannas sümboliseerib ja rõhutab võro keele ilu ja hoidmise tähtsust.

Foto: Marianne Mett

Lastekaitsepäeval paigaldati Tamula randa skulptuur „Tamula konn“

1. juunil, lastekaitsepäeval paigaldati Tamula ranna purskkaevu kõrvale uus skulptuur „Tamula konn“, mille autor on armastatud kunstnik Navitrolla. See vahva kuju jõudis Võrru tänu Aleksander Krulli pärijale ja sihtannetusele nimega „Aleksander Krulli kingitus Võru lastele“.

Skulptuur sümboliseerib võro keele ja kultuuri püsimist läbi põlvkondade. Konn hoiab oma keelel habrast seebimulli, mis sümboliseerib ja rõhutab võro keele ilu ja hoidmise tähtsust. Tema seljal olevad kaitsvad ogad muutuvad saba-le lähenedes leebemaks ja ümaramaks, väljendades tasakaalu kaitse ja õrnuse vahel. Skulptuuriga koos sünnib ka uus muinasjutt, milles Kreutzwaldi muisten-

dates kirjeldatud vana kuri Põhja konn on asendatud hea ja kaitsva Tamula konnaga.

Konna ja purskkaevu juurde lisandub kunstikooli abiga võrokeelne lause „Kon om tuu lump, kon kunna ’omma’?– Tan taa om!“

Tule ja tervita Tamula uut asukat: müstilist, muinasjutulist ja võrokekse olemist sümboliseerivat konna!

Tähelepanu! Palume kõigil Tamula konna uudistajatel mees pidada, et skulptuurile ronimine ei ole lubatud – hoiame üheskooskunstitööd ja selle ilu!

*Marianne Mett
avalike suhete spetsialist*

MÖTISKLUS

Lugu konnast ja enamast

Navitrolla, Teie kunstnik

Igal hetkel tasub korraks seisatada ja mõelda, kuidas see siis nüüd nii on... Seisan Tamula kaldal ja näen vaikusilmas, kuidas 9000 aastat tagasi ürginimesed kivikirvega toitu tegid... Roosisaare asula on ju ainult kivikirveviske kaugusel! Siis vaatan Tamula konnaselgetesse silmadesse ja taas näen minevikku. Mineviku teine nimi on ajalugu. Seal seisab Tamme-Lauri hiiglasena Timmi Mart. Minu naabrimees Navi külas.

Ühel päeval umbes kümme aastat tagasi otsis ta mu üles ja ütles kuldsed sõ-

nad, mis väärivad kivisse raiumist – teeks midagi, mis peale meie surma ka teistele rõõmu valmistaks?

Mõeldud, mõeldud. Rajasime kirjakuju Nööri-maa poe ette. Siis läks veidi aega ja rajasime sinna veel ühe kirjakuju. Vahepeal rajasid magasinimehed paar karukuju ja siis Taimar Timmi rajas Võrukivisse isaliku-sisaliku seinapaneeli... Kuhugi vahele lipsas Lidli ette seenehuviline lõvipojukene ja kogu loo lõpuks on Tamula veerel konn...

Kui palju peaks üks inimene kujusid rajama? Mina ei tea. Hea meelega annaksin nüüd teatapulga uutele ideedele ja rajamistele.

Aga sõbrad! Jätke meelde, kõik sai alguse Timmi Mardi julgest mõttest. Peale meid ei pea tulema veeuputus.

Liitva mänguala tulevik võtab kuju koos kogukonnaga

27. mail toimus linnapea Kalvi Kõva algatusel Liitvas meisterdamise töötuba, kus lapsed ja noored unistasid oma unistuste mänguala makette.

Töötoa eesmärk oli koguda ideid looduslähedase ja kõigile avatud mänguala kujundamiseks, mis sobiks nii mängimiseks, liikumiseks kui ka rahulikeks puhkehetkedeks.

„On tore näha, et lapsed on nii julged ja loovad. Iga osaleja tegi valmis minimaketi oma ideest, mida ka teistele osalejatele innukalt tutvustati,“ sõnas linnapea. Ta lisas lootusrikkalt,

et järgmise aasta suveks kerkib piirkonda mänguväljak.

Lapsed ja noored unistasid batuutidest, kiikdest, lõkkekohast ja ronimisest – mängualast, kus saab nii seigelda kui ka lihtsalt olla.

Meisterdamisele aitasid kaasa Võru Linnavalitsusest peaarhitekt Diana Vene, arhitekt-planeerija Sirli Kokk, arendusjuht Tiina Hallimäe ja projektspetsialist Karolin Eks.

Kogutud ideed aitavad kujundada mänguala eskiisi, mille koostamisel lähtutakse nii väikeste kui ka suurte kogukonna

Laste meisterdatud maketid.

Foto: Marianne Mett

liikmete soovide ja ala looduslikust eripäradest.

Võru – linn, mis räägib lugusid! Tamula konna loomise eellugu

Võru on väga armas linnake, mis peidab endas palju toredaid lugusid ja legende. Ligi 10 aastat tagasi, kui Võru linnale koostati uut arengukava, lõppesid mitmed kaasamiskoosolekud ja arutelud tõdemusega, et Võru linna kohalikku ajalugu, kultuuripärandit ja võro kiilt tuleks linnapildis senisest enam nähtavaks teha. Aruteludele lisaks toimusid 2019. aastal „Vunki Mano“ loometalgud, kus linnavalitsuse meeskond ja erinevad kohalikud kultuuritegelased vaatlesid linnaruumi, otsides vastust küsimusele, millised on need toredad lood ning tegelased ja millises asukohas võiks neid esitleda, et võrukatele omane muhehus paremini mõjule pääseks.

Üheks idee lähtekohaks oli Tamula rand ja sealne väike purskkaev, kus lapsed armastavad veega mängida (eks lapsi on ikka „väikesteks konnapoegadeks“ kutsunud). Tundus vahva mõte just sinna tuua võrokeelne lause „Kon om tuu lump, kon kunna’ omma’? – Tan taa om!“

Sama ütlus on sageli ka tore keeleharjutus, mida võrokesed ise oma külalistele n-ö järele kordamiseks pakuvad. Sellest mõttest edasi hakkas arenema konna tegelaskuju motiiv, mis omakorda juhatas Fr. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsete juttude“ esikaaneni.

Võru linn soovib saada kõige lastesõbralikumaks linnaks Eestis. Seega on igati loogiline tutvustada siinset kultuuripärandit läbi mängulise linnaruumi – nii võru keel kui ka papa Kreutzwaldi muinasjutud kohtuvad Tamula rannas.

Täna on linna tellimisel ja meie

„Linn, mis räägib lugusid“ meeskond 2019. aasta loometalgutel „Vunki Mano“. Foto: Grethe Rõom

kohaliku kunstniku Navitrolla poolt loodud „Põhja konna“ muinasjutust inspireeritud Tamula konna kuju oma koha rannas juba leidnud, kuid sellega pole linna plaanid veel lõppenud. Varsiti on lisandumas eelpool mainitud võrokeelne lause ning infotahvlid.

Tamula konna kuju on osa suuremast ideestikust, millega soovitakse Kreutzwaldi pärandit kõigile olenevate vanusest lähemale tuua. Kui kõik läheb plaanipäraselt, paigaldatakse mitmete Tamula rannas juba olemasolevate atraktsioonide juurde väikesed stendid, millelt saab lugeda Kreutzwaldi muinasjutte ja mõtteid lühendatud ja lihtsustatud kujul. Stendist moodustub omamoodi Kreutzwaldi muinasjuttude aineline jalutusrada. Siinkohal suured tänud Aimi Hollole, Helle Laanperele, Silvi Jansonsile ja Siiri Toomikule, kes valitud paikade mõtestamisel ning tekstide loomisel on

olnud väga suureks abiks. Stendide ja viitade valmistamine on kavandatud Interreg Eesti-Läti programmist 2021–2027 kaasrahastatud projekti „Access Routes“ vahenditest.

Tutvustades eelnevaid mõtteid ja plaane Aleksander Krulli (kunagine Kreutzwaldi muuseumi kauaaegne direktor) pärijale, tekkis tal soov seda algatust toetada. Suuresti tänu temale saigi esimene oluline samm – konna kuju valmistamine – tehtud. Pärija ainus palve oli, et kuju juurde lisataks silt „Kingitus Aleksander Krullilt Võru linna lastele“.

Tänu kõigile, kes on sellel teekonnal kaasa mõelnud ja idee teostumisse panustanud!

*Tiina Hallimäe
arendusjuht*

Põhja konn on otsa saanud, elagu Tamula konn!

Ennemuiste ähvardanud üks kole põhjamaa metsaline – põhja konn – maa pealt kõik elava hävitada. Viimaks ometi leidunud üks noormees, kes tarkadelt õpitud teadmiste ja põrguneitsilt rõõvitud imesõrmuse abil põhja konnast jagu saanud.

Otsata suur olnud rahva rõõm, kui saadi sõnum, et kuri vaenlane on surnud!

Võrus on hoopis teistsugune konn – Tamula järve põhjas elav Tamula konn. Kuju autor, kunstnik Navitrolla on talle kaasa andnud järgmise sõnumi:

„Maailmas on palju väikesi rahvaid, kelle püsimajäämine on ohus. Rahvad,

kel on abiks oma salajõud, saavad endaks olemisega paremini hakkama.

Võrokesi aitab müütiline Tamula konn. Ta on Tamula põhjas elanud sama kaua, kui Võrumaal on elanud võrokesed – see väike rahvakild, kes hoiab elus võro keelt ja meelt.

Konn hoiab keele peal mulli, mis sümboliseerib võro keelt kui peamist võrokeseks olemise kuju. See mullike oleks ammu lõhkenud, kui poleks konna kaitsvat võlujõudu.

Rahvasuu räägib, et Tamula konn tuleb üks kord aastas kaldale värsket õhku hingama ja võro keelt

näitama.

Konna selg on kaetud ogalise kaitserüüga. Need ogad ei lase kurjust ligi. Saba hakkavad ogad ümarduma ja muutuvad pallikesteks. Sabaotsas olev kera on konnakudumalk.

Sellega saab võrokesi ergutada oma keelt ja meelt hoidma. Saagu uusi vapraid võrokesi palju nagu konnapoegi lombis!

Igal rahval peab olema müüte, lugusid ja muinasjutte. See hoiab pilgu ettepoole vaadates teravana ning uudishimulikuna. Ainult nii saab olla julge ja uskuda tulevikku.“

Võrus avati esimene toidujagamiskapp!

5. juunil avati Võru linnas esimene toidujagamiskapp, mille eestvedajateks on MTU Võrumaa Toiduringluse asutajad Hedvig Valge, Henn-Julius Valge ja Brita Saare. Kapp asub Võrumaa Keskraamatukogu juures ning koosneb kahest osast: jahekapp ning tavaline kapp.

Kellele?

Kõigile, kellel on toitu üle või just vastupidi – midagi puudu. Oodatud on ka koostöö toidupoodide, toidlustajate ja asutustega, kus tihti toitu üle jääb.

Miks?

Eesmärk on vähendada toidu raiskamist ja päästa toitu, mis muidu prügikasti satuks. Samas

Hetk toidujagamiskapi avamiselt Võrumaa Keskraamatukogu juures. Pildil Hedvig Valge, Henn-Julius Valge ja Brita Saare. Foto: Marianne Mett

toetame ka inimesi, kes vajavad abi. Igaüks võib võtta toitu, kuid

ainult nii palju, kui ta suudab ise tarbida.

LINNARUUM

Teemantide tähesõda, triptühhon, 3 x 120 x 150 cm, akrüül lõuendil, 2025.

Võru linn asub koos tuntud kunstnikuga teele tundmatusse

11. juulil kell 17 avatakse Võrumaa Muuseumi galeriis Marko Mäetamme juubelinäitus „Tee-kond tundmatusse“, mis laieneb sujuvalt Võrumaa Muuseumi seinte vahelt Võru linnaruumi.

Marko Mäetamm on üks tuntumaid ja omanäolisemaid Eesti tänapäeva kunstnikke, kes oma loomingus keskendub pingetele isiklikes ja ühiskondlikes suhetes. Tema töodes põimuvad

must huumor, iroonia ning sügavalt isiklikud lood, mis käsitlevad perekonda, võimu, vabadust ja kommunikatsiooni.

Võru näitusele on Mäetamm valinud oma kolmekümne tegevusaasta silmapaistvamad ja märgilisemad teosed, mis ühtlasi ilvestavad kõige paremini tema eri loomeperioode. Need tööd

ulatuvad joonistustest ja maalidest kuni animatsiooni, video- ja installatsiooni-kunstini, koomikst pisiplastikani, moodustades sageli terviklikke narratiivseid maailmu.

Näitust on tervikuks vormistama kutsutud tunnustatud maalikunstnik Kristi Kongi. Ta sekkub Mäetamme loomingusse oma värvikäsitluse ja ruumitunnetusega, luues omakorda omaette teose. Kahe tunnustatud ja hinnatud kunstniku ühislooming on terviklik ja põnev vaatamine.

Võrumaa ajalugu Mäetamme silme läbi

Osa väljapanekust sünnib ka Võrumaa Muuseumis kohapeal. Muuseumi peavarahoidja on andnud Mäetammele loa viia oma looming ka püsinäituse saali, et kujutada paikkonna ajalugu oma vaatepunktist ja suhestuda muuseumieksponaatidega. Mäetamm joonistab ja loob tekste, lähtudes Võrumaa ajaloo väljapanekust.

Installatsioon Võru linnaruumis

Mäetamm 2011. aasta teos „Postkaardid Pariisist“ andis inspiratsiooni luua ka Võrus Katariina allee pargipinkidele mõtetmullid ja dialoogid. Nii saaks muuseumist algav näitus alleel jätku. Selle installatsiooniga soovib Marko Mäetamm tunnustada võrokeste keelt ja kultuuri. Pinkidele loodud mõtetmullid väljendaksid kahe jalutaja vahelist vestlust, mõttepõrgatusi.

Kon om tuu ilmanaba? Võro liin oma ilma-naba... (Aapo Ilvese laulust „Võro kiil“ inspireerituna)

Võro veri ei värise... ... ja paklanõ hamõ ei kärise! Väljapanek jääb avatuks kuni 7. septembrini.

Loe ka lk 15.

Marko Mäetamm (sünd 1965 Viljandis) on õppinud Eesti Kunstiakadeemias (EKA) graafika ja vabade kunstide erialal ning täiendanud end Rootsi Kuninglikus Kunstiakadeemias.

Mäetamm on korraldanud arvukalt isikunäitusi ja osalenud grupinäitustel mitmel pool maailmas. Ta on esindanud Eestit Veneetsia biennaalil kaks korda: 2003. aastal (John Smithi pseudonüümi all koos Kaido Olega) ja 2007. aastal. Tema loomingut on eksponeeritud mainekates galeriides ja muuseumides üle maailma, sealhulgas Londonis, Pariisis, Brüsselis ja Moskvas.

Ta on välja andnud ka raamatuid, nagu „Perekonnalood ja igasugused teised lood“ (2006), „Juubeliaasta“ (2018), „Vanaisa“ (2019), „Ükskord Tartus“ (2019). Need sisaldavad päevikuvormis kirjeldusi kunstniku igapäevaelust, ilukirjanduslikke mõtetmänge, illustatsioone jpm.

Silmapaistva loomingulise tegevuse eest on Mäetamm pälvinud hulgaliselt preemiaid ja teenetemärke, nende hulgas Kristjan Raua preemia (2000), riiklik kultuuripreemia (2010 ja 2019) ning Valgetähe V klassi teenetemärk (2008).

KOGUKOND

Osalejad ja nende juhendajad enne võitjate väljakuulutamist. Fotod: MTÜ Meila

CUPI'S SPOON 2025 ja koguperepäev Võrus

Võru keskvaljakul 4. juunil toimunud gastronoomiavõistlustel intellektipuudega inimestele oli võistlustules 11 võistlejat, kelle seast valiti Eesti esindaja, kes sõidab Horvaatiasse rahvusvahelisele võistlusele.

„MTÜ Toetuskeskus Meila nimel oleme väga rõõmsad, et intellektipuudega inimestele mõeldud kokandusvõistlus jõudis sel aastal Võrru. See on suurepärane võimalus kõigil osalejatel panna end proovile, õppida uusi oskusi ja jagada oma kirge toidu vastu,“ sõnas MTÜ Toetuskeskus Meila tegevjuht ja korraldustoimikonna liige Tatiana Hanson.

Päeva avasid tervitustega Võru linnaape Kalvi Kõva, Eriolümpia Eesti Ühenduse ning Horvaatia organisatsiooni UNUO esindajad. Päeva juhtis Toomas Sarapu.

Päeva kaunistasid Uma Mekk väiketootjate kohalikud maitsed, töötoad lastele ja lapsemeelsetele ning säravad esinemised noortelt lauljatelt, tantsijatelt ja muusikutelt. Toimus õnneloos, mille käigus jagati uhkeid auhindu. Öhtu lõpetas meeleolukas disko.

Toite ja kokteile maitsesid kohtunikena linnaape, muusikaõpetaja Silja Otsar ja Rain Tõlpus Eriolümpia Eesti Ühendusest. CUPi'S SPOON 2025 võitjateks kuulutati kokteili valmistamise kategoorias Mihkael Rooba (Tartu Maarja Tugikeskus) ja toidu valmistamise kategoorias Indrek Kikkas (MTÜ Toetuskeskus Meila). Heategevusliku õnneloosiga koguti 775 eurot, mis aitab võitjatel sõita oktoobris rahvusvahelisele finaali võistlusele Horvaatiasse.

Üritus sündis Eriolümpia Eesti Ühenduse, UNUO, MTÜ Toetuskeskus Meila, Võru Järve Kooli ja Võru linna koostöös.

Kokandusvõistluse toidu valmistamise kategooria võitja Indrek Kikkas ja tema juhendaja Liia Haak.

Oled 58+ ja elad Võru linnas? Sinu arvamus loeb!

Võru Linnavalitsus viib läbi **rahalolu-uuringu**, et paremini mõista vanemaealiste vajadusi ja ootusi. **Iga vastus** aitab kaasa vajalike teenuste, tegevuste ja tulevase kogukonnakeskuse kujundamisele. Uuringut aitab läbi viia SA Mõttekoda Praxis.

Kuidas uuringus osaleda?

Täida paberküsimustik

Alates 5. juunist jõuab küsimustik kõikidesse Võru linna erasisikute postkastidesse

Täida küsimustik veebis

Link küsimustikule: <https://survey.alchemer.com/s3/8332177/voru58>

Lisaeksemplare saab:

- Võru Linnavalitsuse infosaalist
- Võrumaa Keskraamatukogu III korrusel

Vastuseid ootame 5. juunini!

Küsimustikke saab tagastada:

1. Tasustatud ümbrikuga Omniva kirjastiste kaudu
2. Võru Linnavalitsuse infosaali
3. Kogumiskastidesse

- Võrumaa Keskraamatukogu III korrusel
- Võru Tervisekeskuse fuajees

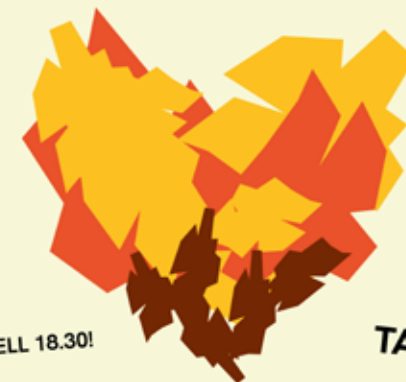
Uuringu kontaktisik: Karolin Eks, karolin.eks@voru.ee, 51987981

VÕRUKATE JAANID

TAMULA RANNAS

23. JUUNIL 2025

ALGUS KELL 18.30! TASUTA!

Jaanituli ühendab noored ja vanad!

18.30	esinevad Võru Gümnaasiumi neiduderühm ETNA, Vabariigi pillimees Toomas Valk koos pereansambliga, kandleansambel Helühand
20.00	linnavalitsuse tervitus ja jaanilõkke süütamine
21.00	simman, ansambel Contact

LINNAVALITSUSE TEATED

Võru Linnavalitsuse istungitel

Volituse andmine riigihanke korraldamiseks

Aktsiaseltsi Võru Vesi volitati korraldama hankija nimel riigihanget „Võru linnas Karja tn sademeveetorustike ja Karja tn tervikrekonstrueerimise ehitamine“.

Isiklike kasutusõiguste seadmine

Anti nõusolek isikliku kasutusõiguse seadmiseks Elektrilevi OÜ kasuks kinnistule Vilja tänav (sihtotstarve transpordimaa), määrati isikliku kasutusõiguse ala ning tingimused.

Anti nõusolek isikliku kasutusõiguse seadmiseks Elektrilevi OÜ kasuks kinnistutele Vilja tn 10 (sihtotstarve ühiskondlike ehitiste maa) ja Vilja tänav (sihtotstarve transpordimaa), määrati isikliku kasutusõiguse ala ning tingimused.

Ehituslubade väljastamine

Väljastati tee-ehitusluba kõnnitee rajamiseks asukohaga Jüri tänav (Luha tn 12, Lidl kaubanduskeskuse sissesõit kuni Friedrich

Reinhold Kreutzwaldi tänav T2), ehitusluba 110 kV õhuliini ehitamiseks asukohtadega Pikk tn 8a, Pikk tn 19e, Pikk tänav, ehitusluba PVC halli püstitamiseks asukohaga Toome tn 3, ehitusluba kauplus-apteek-büroo ümberehitamiseks asukohaga Jüri tn 15, ehitusluba kaugküttetorustiku rajamiseks asukohtadega Paju tn 20, Petseri tänav T3 ning ehitusluba päikeseelektrijaama püstitamiseks asukohaga Põllu tn 17.

Kasutuslubade väljastamine

Väljastati kasutusluba tootmis- hoone püstitamiseks asukohaga Kivimurru tn 2, kasutusluba mööblitöökoja laiendamiseks asukohaga Pikk tn 6b, kasutusluba kanalisesioonitorustiku rajamiseks asukohtadega Ringtee 10, Tallinna mnt 12, Kaare tn 27 ning kasutusluba LPG paigaldise püstitamiseks asukohaga Rápina mnt 18a.

Lihthanke tulemuste kinnitamine

Lihthanke „Võrusoo tööstusala II etapi teede ja tehnovõrkude projekteerimine“ võitjaks tunnistati pakkuja Partner Insenerid OÜ pak- kumus maksumusega 22 000 eurot (summa käibemaksuta).

Lihthanke „Kandle aia rekonstrueerimise eelprojekti koostamine“ võitjaks tunnistati ühispakkujate Ignis Arhitektuur OÜ ja Pinna- vormijad OÜ pakkumus maksu- musega 33 100 eurot (summa käibemaksuta).

Riigihanke tulemuste kinnitamine

Riigihanke „Elektrienergia ost“ võitjaks tunnistati Enefit AS pakku- mus järgneva maksumusega: paketi kuutasu puudub, fikseeritud hind (päevane ja öine) 94,80 €/MWh (summa käibemaksuta).

Riigihanke „Kubija rulliringi pikenduse projekteerimine ja ehitus“ võitjaks tunnistati Asfal- digrupp OÜ pakkuumus maksu- musega 74 000 eurot (summa käibemaksuta).

Katastriüksuste liitmine

Nõustuti Pikk tn 17 (sihtots- tarve 100% tootmismaa), Pikk tn 17c (sihtotstarve 100% tootmis- maa), Pikk tn 17d (sihtotstarve 100% tootmismaa), Pikk tn 17e (sihtotstarve 100% tootmismaa) ja Pikk tn 17h (sihtotstarve 100% transpordimaa) katastriüksuste liit- misega. Moodustatavale katastri- üksusele määrati aadressiks Pikk

tn 17 ja sihtotstarbeks 100% tootmismaa.

Katastriüksuse jagamine

Nõustuti Tallinna mnt 2 (pind- ala 7064 m², sihtotstarve 100% tootmismaa) katastriüksuse jaga- misega neljaks ning määrati tekki- vatele katastriüksustele aadressid ja sihtotstarbed järgnevalt: Tallinna mnt 2 (sihtotstarve 100% tootmis- maa); Heina tn 2b (sihtotstarve 100% tootmismaa); Heina tn 2c (sihtotstarve 100% tootmismaa); Heina tn 2d (sihtotstarve 100% tootmismaa).

Kinnistu koormamine isikliku kasutusõigusega

Otsustati sõlmida asjaõigus- leping Võru vallas Meegomäe külas asuva Männimäe kinnistu (pindala 20 212 m², sihtotstarve 75% maatulundusmaa, 25% äri- maa) koormamiseks isikliku ka- sutusõigusega Võru linna kasuks. Määrati isikliku kasutusõiguse ala ning isiklik kasutusõigus.

Vallasvara otsustuskorras tasu- ta võõrandamine

Otsustati võõrandada mitte- tulundusühingule Eesti Apostlik- Õigeusu Kiriku Obinitsa Issanda

Muutmise Kogudus otsustuskorras tasuta väheväärtuslik vara.

Äriruumi üürilepingu pikenda- mine

Otsustati pikendada Võru Lin- navalitsuse ja mittetulundusühingu Võru Noortekeskus vahel 1. veeb- ruaril 2017 sõlmitud äriruumi (Jüri tn 54, garaažiboks nr 1, üldpinnaga 22,8 m²) üürilepingut nr 48 samadel tingimustel tähtajaga 17. juuni 2025 kuni 30. juuni 2030.

Toetuse andmine

MTÜ-le Nuti-Völur otsustati eraldada 1000 eurot Hugo Lauga- metsa osalemiseks Florida Sunshine Invitational robotikavõistlusel.

Korteriomandite seadmine garaažidele

Võru linnale kuuluv Kivi põik 12 kinnistu (974 m², sihtotstarve 100% elamumaa) otsustati jagada korteriomanditeks selliselt, et kin- nistul asuvast hoonest moodustub 18 reaaloa.

Loa andmine ürituse korralda- miseks ja ala sulgemiseks

Sihtasutusele Võru Pensionä- ride Päevakeskus anti luba avaliku ürituse „Võru linna jaanipidu“ kor-

raldamiseks Võrus Tamula rannas kestusega 23.06.2025 kell 18.30 kuni 24.06.2025 kell 02.00.

Ürituste kooskõlastamine

Füüsilisest isikust ettevõtjale Sirle Sillaste anti nõusolek avaliku ürituse „Võru Suvelaat“ korraldami- seks Võru linna keskväljakul (Semi- nari väljak) 25. juulil 2025 kell 9–16.

Osäühingule Loteman OÜ anti luba avalike ürituste sarja „Suve- õhtud Tamula rannas“ korraldami- seks perioodil 30. mai kuni 28. sep- tember 2025 igal reedel ja laupäeval kell 19–02 Võru linnas Tamula ran- nas Playa Võru alal. Kellaajaline pii- rang kehtestati Võru Lastefestivali ajaks 26. juulil 2025, üritust ei tohi korraldada enne 22.00.

Hooajalise müügikoha paigal- damiseks loa andmine

Jaana Kaasikule anti nõusolek hooajalise müügikoha aerusurfilaua (SUP-laua) rendipunkti paigalda- miseks Tamula ranna alale ajavahe- mikul 1. juuni kuni 31. august 2025.

Sundvalduse seadmine

Seati tähtajatu sundvaldus Dan- power Eesti AS-i kasuks Vilja tn 16c kinnisasjale, määrati sundvalduse ala ja sundvalduse tingimused.

KOGUKOND

Lasteaed Terve Pere Aed avas pidulikult uued ruumid

17. mail oli avamispidu waldorflasteaia Terve Pere Aed uutes ruumides Võru vanalinnas (Kreutzwaldi 30, Võru endine kaubamaja).

MTÜ Terve Pere Selts juhatase liikme Svea Vaheri sõnul on lasteaia ruumide renoveerimine olnud suur koostööülesanne. 2023. aasta kevadel os- tetud ruumides toimusid remonditööd kogukonna ühisel jõul, oma panuse andsid mitmed kohalikud ettevõtted. MTÜ Terve Pere Selts on saanud toetust KÜSK-i vabaihenduste arenguhippe meetmest ning õueala loomisel olid Hooandja platvormi kaudu toeks vabatahtlikud annetajad Eestist ja välismaalt.

Lasteaed on osa visioonist kujundada Võru vanalinna terviklik waldorfhariiduskeskus Werrone Hariduskoda, kus antakse haridust põhikooli lõpuni. Tihedas koostöös peredega luuakse laste vajadustele vastav õpikeskkond, kus waldorfpedagoogika põimub kaasaegse õpikäsitlusega.

Lasteias Terve Pere Aed on kaks rühma, lisaks pak- kutakse koostöös MTÜ-ga Navi Külaselts väikelaste hoiu teenust söimehoius Päevapesa. Terve Pere Aed kannab Võru linna aasta haridusasutuse tiitlit. Laste- aias käib lapsi kolmest Võrumaa omavalitsusest.

Lasteaia pidaja on MTÜ Terve Pere Selts. MTÜ

Avapeo tordi lõikamine.

Foto: erakogu

asutasid 2012. aastal Võrumaa lapsevanemad, kes soovisid pakkuda oma lastele kodumaakonnas waldorfpedagoogika põhimõtetest lähtuvat arengu- ja kasvukeskkonda. 2013. aastal alustas tööd laste- aed, mis on seni tegutsenud erinevatel rendipindadel.

Katrin Soon
waldorflasteaia Terve Pere Aed direktor

Kiirabi ja Päästeameti suur kriisiõppus

23. mail toimus kiirabi ja Pääste- ameti ühisõppus Võrumaal Nogopalu karjääris. Päästjatel ja kiirabitöötajatel tuli lahendada olukord, kus kokku olid põrga- nud sõiduauto ning reisibuss. Päästmist vajas 15 inimest. Es- malt plaaniti see läbi viia kahe kiirabibrigaadiga, kuid viimaks kasvas ettevõtmine viimaste aegade üheks suurimaks piir- kondlikuks õppuseks.

Võrumaa päästjad ja kiirabi harjutasid karjääris suure kannatanute arvuga liiklusõnnetuse lahendamist, et treenida end harva, ent aeg-ajalt siiski juhtuvate suurõnnetuste puhul inimeste päästmiseks. Niigi raske õppuse tegi keeruli- seks pidev vihmasadu.

Kokku jõudis sündmuskohale seitse kiirabibrigaadi. Lisaks Võru kiirabile tulid abijõud Tartust,

Hetk kiirabi ja Päästeameti ühisõppusest Võrumaal Nogopalu karjääris.

Foto: Lõuna-Eesti Haigla

Põlvast ja Antslast. Päästeametist osalesid Võru, Vastseliina, Mõ- niste kutselised päästjad ning Rõuge ja Suhka vabatahtlikud päästjad.

Lõuna-Eesti Haigla kiirabi- osakonna juhataja Kevin Lumi sõnul on üldine tase kiirabil väga

hea ning võimekus siin piirkon- nas suures plaanis piisav. Õppus on hea viis treenida meeskonnad välja erinevates oludes ühiselt ja kiiresti tegutsema.

Ave Abel
Lõuna-Eesti Haigla kommunikatsioonijuht

KUU PILDIS

Võru linnajuhid võõrustasid Soome suursaatkonna delegatsiooni

21. mail kohtusid Võru linnapea Kalvi Kõva ja abilinnapea Sixten Sild Soome suursaatkonna delegatsiooniga, kuhu kuulusid suursaadik Vesa Vasara, esime- ne sekretär Akseli Peltola ning pressi- nõunik Sanna-Leena Immanen.

Kohtumine toimus restoran-kohvi- kus NAMM Resto & Šokolaadikohvik ning vestlus kulges meeldivas ja avatud õhkkonnas lõunalauas. Arutluse all olid erinevad koostöövõimalused, haridus- ja kultuurivaldkond ning kohaliku elu edendamine laiemalt.

Täname Soome suursaatkonna esin- dajaid sisuka kohtumise eest!

Linnapea Kalvi Kõva ja suursaadik Vesa Vasara. Foto: Marianne Mett

Linna lusikapidu tõi kokku armsad pered ja uued väiksed võrukesed

8. juunil Võru linnas toimunud tradit- sioonilisel lusikapool austati ja tervitati 2024. aasta teisel poolaastal sündinud lapsi ja nende peresid. Tänavu oli peole kutsutud 29 beebit, neist 15 tüdrukut, 14 poissi. Nende seas oli ka üks armas kak- sikute paar – poiss ja tüdruk.

Iga pisike piduline sai mälestuseks linna- pea täkukaardi, hobetatud nimelise lusika ning raamatud „Pisike puu“ (Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Kultuuri- ministeeriumi ühiskingitus) ja „Tsillock- sõn majan“ (Kertu Sillaste teos, kingitu- seks Võru Instituudilt). Koju kaasa said pered Jaagumäe kokkade valmistatud sefiiritordi.

Meeleolu löid Võru Muusikakooli laululapsed Braian Tsirk ja Lisette Punt, juhendajaks õpetaja Kaari Kattai.

galerii.tonisfoto.com

Võru Linnavalitsus soovib rõõmsat kooskasvamist lastesõbralikus Võrus! Tõnis Antoni tehtud kaunid fotod on

leitavad aadressil galerii.tonisfoto.com. Linn kingib igale perele mälestuseks ühe foto, mille saab galeriist ise valida.

ENERGIASÄÄST

Muinsuskodu renoveerimine: tänapäevaste mugavuste lisamine, madalamad ülalpidamiskulud ning toetusvoor

Sügisel plaanitakse avada järgmine EIS toetusvoor korterelamute rekonstrueerimiseks. Seekord on erisuseks asjaolu, et toetust ei jagata kiirematele, vaid taotlusi rahuldatakse taotlemisperioodi järel kindlate kriteeriumite alusel moodustatava pingerea alusel. Täpsed tingimused avaldatakse EIS-i kodulehel vastava määruse kehtestamise järel.

Korterelamute rekonstrueerimise toetuse baasmäär on 30%. Kortermajad, kus on alla 18 korteri, saaksid toetust taotleda abikõlblikest kuludest kuni 40% ulatuses. Muinsuskaitsealadel (v.a Tallinn, Tartu, Rebala ja Valga) asuvatele hoonetele ja kõikidele mälestistele on ette nähtud toetusmäär kuni 70% olenevalt hoone asukohast. Peatselt algavatel korteriühistute üldkoosolekutel tasub seega hoone rekonstrueerimist kindlasti arutada.

Muinsuskodude renoveerimise põhitööd

Muinsuskaitsealustest korterelamutest paikneb suurem osa vanalinnade muinsuskaitsealadel. Enamik omanikke seab oma vanas (kaitsealuses) majas paiknevad renoveerimata korterit uuendades kaks peamist eesmärki: tänapäevaste mugavuste lisamine ja madalamad ülalpidamiskulud, sh küttekulud.

Kahjuks moodustab vanema korterelamu tervikrenoveerimise kulust suure osa remondivõlast tingitud hoonete tehnilise seisukorra parandamine: seinte veekahjustuste parandamine, katusekatte uuendamine veelekete vältimiseks, elektrisüsteemi, tarbevee- ja kanalisatsioonisüsteemi kaasajastamine jms tööd, mis tuleb teha ainuüksi selleks, et maja säiliks. Samuti esineb veel kortereid, kus puudub tänapäeva ootustele vastav pesuruum ja WC. Eelmainitud tööde teostamine märkimisväärselt energiatõhusust ei paranda ja seetõttu nendele töödele enamasti ka toetusi ei pakuta, kuid kinnisvara väärtust aitavad need kindlasti tõsta. Hoone küttekulusid saab vähendada eelkõige välispiirete soojapidavuse tõstmisega (põrandad, seinad, (katuse-)lagi, aknad ja välisüksed), küttesüsteemide ja/või soojusallika asendamisega ning soojustagastusega mehaanilise ventilatsioonisüsteemi paigaldamisega. Elektrikulu saab vähendada veel vanade valgustite asendamisega uute LED tehnoloogial põhinevatega ja vanemate kodumasinat asendamisel uuemate energiasäästlikumatega. Elektrikulu on võimalik vähendada ka elektrit päikesepaneelidega juurde tootes.

Siinkohal on paslik ümber lükata väärarvamus, et muinsuskodudes (muinsuskaitsealal paiknevad korterelamud ja mälestisest korterelamud) ei tohi enamikke eelmainitud töid teha. Olenevalt hoone arhitektuurist ja siiani säilinud hoone ehitusaegsetest kultuuriväärtuslikest detailidest tuleb ette piiranguid välisseinte lisasoojustamisele ning heas korras algupäraste akende asendamisele. Kultuuriväärtusliku hoone seinte ja muude välispiirete lisasoojustamist tuleb teha viisil, mis võimaldab alles hoida hoone väärtuslikud detailid (karniisid, krohvidekoor, puitpitks, piirdeliistud, algne voodrilaudis, väärtuslikud välisüksed ja aknad) ning tagab hoone välisilme proportsioonide taastamise. Vältida tuleb kultuuriväärtuslike detailide ja viimistluskihtide hävitamist või kahjustamist ning kindlasti on eelistatud nende eksponeerimine nende algsel kohal.

Ka arvamus, et midagi hoone väälimuses või korterite plaanilahenduses muuta ei tohi, on eksitav. Sageli on kortermaju okupatsiooniperioodil suuremal või vähemal määral ringi ehitatud, muutes hoone välisilmet või rikkudes hoone kandekonstruksioone. Okupatsiooniperioodil tehtud remonttööd ja ümberehitused on väga sageli kehva kvaliteediga ja tuleb hea tulemuse saavutamiseks uuesti ümber teha. Aga ka iseseisvuse taastamisperioidi alguses oli sageli esimeseks kiireks remondiks pragudega, kõverate või kahjustunud seinte peitmi-

Võru vanalinna üks iludusi – Freinholdi Maja rekonstrueeritud ajaloolises hoones F. R. Kreutzwaldi tänaval. Foto: Martin Siplane

ne uue sirge kipsviimistluse taha. Selliste hilisemate kihistuste eemaldamine on sageli mõistlik, kuid sellega kaasneb ka seni peidus olnud kahjustuste korrektne parandamine. Hoone muutmine, eemaldades hilisemaid väheväärtuslikke kihistusi ja taastades hoone algseid dokumenteeritud ehitusdetalle, on enamasti soositud ja mõjub positiivselt ka muinsuskodu kui kinnisvara väärtusele.

Muinsuskodude omanike renoveerimisteeckonna lihtsustamiseks on käimas teadusarendusprogramm „LIFE heritageHOME“, mille fookuses on muinsuskaitsealuste eluhoonete energia- tõhususe parandamine. Üheks esimest tulemustest on muinsuskodu renoveerimise teekonna kaart, mis toob välja kõik renoveerimisprotsessi etapid koos eesmärkide, seotud osapoolte, riskide ja viidetega erinevatele nõuetele. Teekaart on esitatud mitmel alternatiivsel kujul: trükitav infolehtede komplekt, teekonna tervikskeem veebis vaatamiseks või trükkimiseks ning teekaart sammudega veebis tutvumiseks. Teekaardil on välja toodud eelkõige erinevad tegevused alates otsusest renoveerima hakata kuni maja hoolduseni peale renoveerimist.

Senised renoveerimislahendused ehk joonised erinevate hooneosade tehniliselt ja arhitektuurselt sobivaks renoveerimiseks on leitavad muinsuskaitseameti näidissõlmede ja hooneosade näidislahenduste hulgast.

Üllar Alev
Muinsuskaitseameti insener-nõunik

Jätkuvalt on Võru linnas käimas VII konkursivoor „LIFE IP BuildEST“ õpilaborisse, kuhu oodatakse nii tervikrenoveerimisele minevaid ajaloolisi hooned kui ka neid ajalooliseid hooned, kus soovitakse küll hoonet terviklikult renoveerida, kuid tahetakse seda teha etappide kaupa. Tingimustega tutvu aadressil www.voru.ee/et/buildest.

Ja ka neid hooned, mis asuvad Võru kesklinnas (üldplaneeringu mitteametliku määratluse järgi) ja on saanud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusest toetust 2024. a korterelamute rekonstrueerimise toetusvoorust. Küsi lisainfot: Tiina Hallimäe, tel 5343 6302 või tiina.hallimae@voru.ee.

Kodukonnahüpe Võru linnas

VII KONKURSIVOOR

Kutsume Võru kesklinna elanikke osalema kodukonnahüppes, mis on viis koosloomeks, kus elanikud ja erinevad spetsialistid töötavad välja ja proovivad päriselus järgi lahendused hoonete rekonstrueerimiseks ja linnaruumi kujundamiseks.

LIFE IP BuildEST projektimeeskond ja Võru linnavalitsus ootavad hoonete omanikke osalema renoveerimise õpilaboris. Sobiv hoone on ehitatud enne 1944. aastat ja asub Võru linnas või on saanud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EIS) toetust ning asub Võru kesklinnas.

Infot VII voozu tingimuste kohta saab:
• Võru linna kodulehelt
<https://www.voru.ee/et/buildest>

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Konkursil ja infotelgis jagatava sisu eest vastutab projekti BuildEST meeskond ja see ei peegelda tingimata Euroopa Komisjoni arvamusi.

PIIRIÜLESED PRAKTIKAD

AS-i Võru Vesi avatud uste päeval pakuti külalistele erinevaid tegevusi. Foto: AS Võru Vesi

Võru reoveepuhasti avatud uste päeval külastas vee-ettevõtet sadakond inimest

AS Võru Vesi korraldas 6. juunil juba viiendat korda koos teiste vee-ettevõttega Eesti Vee-ettevõtete Liidu algatusel avatud uste päeva, mil kõigil huvilistel oli võimalus tutvuda Võru reoveepuhasti tööga ning veeta hariv ja meeleolukas õhtu keskkonnateemade seltsis.

Ürituse raames külastas puhastit sadakond inimest, kellele tutvustati reoveepuhasti õpperada ja puhastusprotsessi erinevaid etappe. Külalistel oli võimalik oma silmaga näha, kuidas reovesi puhastatakse enne loodusesse suunamist ning milliseid seadmeid ja eritehnikat AS Võru Vesi selleks kasutab.

Lisaks informatiivsele programmile pakuti osalejatele pannkooke ning päeva

lõpetas hinnatud näitleja Indrek Taalmaa monoetendus „Parimad palad“, mis pälvis publiku sooja vastuvõtu.

Ühe olulise sõnumina toonitati ka seekord, et WC-pott ei ole prügikast: tegemist on igapäevase, kuid sageli tähelepanuta jääva tõsiasjaga, mille ignoreerimine võib kahjustada nii kanalisatsioonisüsteemi kui ka keskkonda laiemalt.

Usume, et avatud uste päev andis hea ülevaate AS-i Võru Vesi tegevusest ning tõstis inimeste teadlikkust veekeskkonna ja loodusressursside mõistliku ja vastutustundliku kasutamise vajadusest.

AS Võru Vesi

Koostöö Aluksne vee-ettevõttega

AS-i Võru Vesi juhatuse liige Juri Gotmans kohtus 2. juunil Aluksnes vee-ettevõtte SIA Rupe juhi Artis Sviklisega. Kohtumisel arutati koostöövõimalusi veemajanduse valdkonnas.

Mõlemad ettevõtted kaaluvad ühiselt taotluste esitamist Euroopa Liidu fondidesse ja programmidesse, eesmärgiga kaasrahastada ühisveevärgi ja kanalisatsioonitoristu renoveerimist ja ehitamist, eritehnikat soetamist ning teadmiste ja kogemuste vahetamist.

„Leian, et ülevaade naabrite tegevustest, plaanidest ja võimekusest võimaldab meil paremini toime tulla

AS Võru Vesi

Võru Vesi jagas Läti vee-ettevõtetega kogemusi küberturvalisuse valdkonnas

AS Võru Vesi tutvustas 13. mail toimunud seminaril Läti vee-ettevõtetele oma kogemusi ja tegevusi küberturvalisuse valdkonnas ning kriitilise taristu kaitsel. Küberturvalisus on muutumas üha olulisemaks kogu vee- ja energiasektoris, kuna digitaliseerimine, kaugjalgimine ning automaatjuhtimissüsteemide laialdasem kasutuselevõtt suurendavad potentsiaalse küberohtude riski.

Viimastel aastatel on AS Võru Vesi koostöös Riigi Infosüsteemi Ametiga (RIA) ellu viinud mitmeid strateegilisi küberturbeprojekte. Ettevõtte on välja töötanud juhendi, mis vastab Eesti info- turbestandardile (E-ITS) ning käsitleb äriprotsesside ja infosüsteemide kaitset. See hõlmab riskianalüüside läbiviimist, turvapolitikate loomist ja tehnoloogiliste kaitsemeetmete rakendamist.

Lisaks on AS Võru Vesi teinud märkimisväärsed investeeringuid IT-infrastruktuuri uuendamisse, sh serverite ja võrguseadmete turvalisuse

tõstmisse, ning kaugjalgimise ja -juhtimise süsteemide moderniseerimisse.

Olulise osana oma küberturvalisuse strateegiast keskendub ettevõtte ka töötajate teadlikkuse suurendamisele. Regulaarsed koolitused ja küberrünnakute simulatsioonid aitavad ennetada võimalikke ohte ning tagada ettevõtte teenuste katkematu toimimine. AS Võru Vesi rõhutab, et küberturvalisus ei ole pelgalt tehniline küsimus, vaid terviklik osa organisatsiooni riskijuhtimise süsteemist.

Ettevõtte jätkab ka edaspidi investeeringuid küberturvalisuse tõhustamisse, keskendudes nii tehnoloogilistele uuendustele ja protsesside täiustamisele kui ka töötajate pädevuse arendamisele. Nende sammude kaudu soovib AS Võru Vesi tagada oma teenuste kõrge kvaliteedi, töökindluse ja turvalisuse ka kiiresti muutuv ja kasvavate küberohtudega maailmas.

AS Võru Vesi

TERVISHOID

Suvised tervisemured aitab lahendada perearsti nõuandeliin

Saabus suvi viib puhkust nautima nii Eestimaale kui ka kaugematesse paikadesse. Muretu puhkuse tagab teadmine, et võimalike tervisemurede korral saab igal ajal abi perearsti nõuandeliinilt 1220. Lisaks soovitatavad nõuandeliini meedikud, kuidas kokku panna suviseid olusid arvestav kogu pere reisiapteek.

Kuigi suvi toob kaasa palju toredaid tegevusi, kätkeb päikseline puhkus ka mitmesuguseid terviseohte. „Nutikalt planeerides saab võimalikke suviseid tervisemuresid tõhusalt leevendada või koguni ära hoida. Suvel on levinumad tervisemured seotud kuumaga ja aktiivsete tegevustega, näiteks võivad kuumade päikesepiste, allergilised reaktsioonid, erinevad väiksemad vigastused. Kõigi selliste murede korral soovitage kiire abi ja juhiste saamiseks pöörduda nõuandeliini 1220 poole,“ rääkis nõuandefoni arst dr Karita Košeleva.

Üle 20 000 pöördumise kuus

Tervisekassa andmetel on selle aasta esimese nelja kuuga perearsti nõuandefoni 1220 meedikutelt abi saanud ligi 93 000 inimest. „Enim pöördumisi on seotud ravimite, palaviku ja viirustega. Sagedamini pöördutakse ka vererõhu muredega, valude ja vigastuste korral. Isikustatud nõustamisi on kõige rohkem tehtud retseptiravimite väljastamiseks ja haiguslehe vajadusest teavitamiseks,“ ütles Tervisekassa perearstiabi teenuse haldur Anu Valli.

Suvepuhkusele või reisile minnes soovib nõuandeliini arst kindlasti kokku panna ka reisiapteegi, et olulisemad arstimid ja esmaabivahendid oleksid käepärast. „Reisiapteegis peaksid sisalduma valuvaigistid, palavikuvastased, allergia- ja krooniliste tõbe ravimid, esmaabivahenditena antiseptik ja plaastrid, päikesepõletusi leevendav geel ja kõhuhaiguste leevendajad,“ tõi dr Košeleva välja peamise. Tema sõnul tuleb reisiapteeki kokku pannes arvestada nii varasemate tervisemuredega, reisi ajaga vanuse kui ka reisi sihtkohaga.

Lisaks telefonile ka veebivestlus

Nõuandeliinile saab helistada nii Eestist kui ka välismaalt, lisaks saab kasutada www.1220.ee veebivestlust. Välismaalt helistades tuleb valida nõuandeliini pikk number +372 634 6630. Euroopa riikides kohapeal arstiabi saamiseks on soovitatav

enne reisi tellida Tervisekassast endale ka Euroopa ravikindlustuskaart.

Tasub teada, et nõuandeliini isikustatud teenust kasutades on võimalik pikendada ka varem välja kirjutatud retsepte ja anda teada soovist alustada töövõimetuslehte. Kordusretseptid loovad turvatunde allergikutele ja krooniliste tõbedega inimestele, et muretult puhkust nautida. Siiski tuleb arvestada, et retsepte saab nõuandeliini meedik välja kirjutada üksnes reede õhtuti kell 17–22 ning nädalavahetustel ja riigipühadel kell 8–22. Retsepte ei väljastata rahustite, potentsiravimite, uinutite, psühhotroopsete ravimite, antibiootikumide, narkootiliste ravimite või tugevat toimega valuvaigistite.

Perearsti nõuandeliinil annab koostöös Confido tervisekeskusega nõu üle 30 meediku. Tervisenõu saab numbrilt 1220 ööpäev läbi eesti ja vene keeles, kell 9.00–17.00 ka inglise keeles. Nõuandeliinile 1220 helistamisel kehtib kõneteenuse numbril tavatariif ja hind kujuneb vastavalt helistaja telefonioperaatori hinnakirjale.

Hea teada enne helistamist telefonile 1220:

- Kraadige ennast või abivajajat (eriti oluline väikelaste puhul).
- Võimalusel mõtke vererõhku ja pulsisagedust.
- Kui tarvitate ravimeid, siis olge vajadusel valmis nõustajale nende kohta infot andma.
- Hoidke paber ja pliiats käepärast, et saaksite vajadusel koduse ravi juhised kirja panna.
- Hoidke võimalusel enda isikut tõendav dokument käeulatuses.

Perearst Margit Kõivomägi: vaktsineerimiskavas olevad vaktsiinid hoiavad ära tõsiseid haigusi

Terviseameti hinnangul on tõenäosus ohtlike nakkushaiguste Eestisse toomiseks ja uute puhangute tekkeks suur. Võrumaal on laste vaktsineerimisega hõlmatus Eesti keskmisele sarnane, kuid haiguspuhangute ennetamiseks vajaliku protsendini on veel minna. Eksperdid tulevad meelde, et enne suvevaheaja algust tuleb laste vaktsineerimise seis üle vaadata.

„Kuna vaktsineerimisega saame ära hoida tõsiseid haigusi, on riiklikus vaktsineerimiskavas olevate vaktsiinide tegemine väga tähtis. Tänapäeval reistatakse palju, nii meie ise kui ka siia tulevad turistid. Seetõttu ei saa arvestada ainult meie riigis valitseva olukorraga, vaid tuleb arvestada ka teistes piirkondades levivate nakkushaigustega,“ rääkis perearst Margit Kõivomägi.

Reisile minnes on esmatähtis veenduda, et lastel on õigeaegselt tehtud kõik immuniseerimiskava vaktsiinid. Samuti tasub perearsti või nakkushaiguste arstiga nõu pidada, milliste haiguste vastu peaks täiendavalt vaktsineerima konkreetset reisi sihtpunkti silmas pidades.

„Meil on sel aastal olnud juba viis Eestisse sisse toodud leetrite juhtumit, ühel nakatunud oli nakkusohetlikul perioodil koguni 40 lähikontakti. Tänu tervisehoitootajate ja Terviseameti epidemioloogide kiirele tegutsemisele pole suuremat puhangut tekkinud, kuid oht selleks on väga suur,“ ütles Terviseameti nakkushaiguste osakonna juhataja Kärt Sõber.

„Leetritesse haigestumine on Euroopas viimase aastaga kümme korda kasvanud. Läkakõha juhtumite arv on Eestis hüppeliselt tõusnud. Samuti oli alles sügisel Lätis juhtum, kus perekord haigestus difteeriasse ja 4-aastane laps suri. Hiljuti teatas difteeria puhangust ka Saksamaa,“ lisas Sõber.

Tervisekassa ja Terviseamet soovivad koos oma pereõe või perearstiga lapse vaktsineerimise seis üle vaadata ja teha vajalikud vaktsineerimised kindlasti veel enne suve.

Kevad on paljude laste jaoks ka lasteaia lõpetamise aeg. Lapsevanemad, kelle lapsed sügisel kooli lähivad, peavad veenduma, et kõik koolieelsed vaktsineerimised on õigeaegselt tehtud. Terviseameti statistika näitab, et Eestis on enam kui kolmandikul 7-aastastest lastest kooli alguseks vajalikud revaktsineerimised tegemata.

Riikliku immuniseerimiskava eesmärk on tagada laste ja noorukite õigeaegne vaktsineerimine, et ennetada ja tõkestada ohtlike nakkushaiguste levikut.

Selleks hangib Tervisekassa kõik kavas ettenähtud vaktsiinid.

Eestis võimaldatakse tasuta vaktsineerimist tuberkuloosi, B-viirushepatiidi, rotaviirusnakkuse, difteeria, teetanuse, lækakõha, punetiste, leetrite, mumps, lastehalvatuse, HPV ja b-tüübi hemofiilnakkuse vastu. Täiskasvanuid vaktsineeritakse difteeria-teetanuse vastu iga kümne aasta tagant. Samuti võimaldatakse tasuta gripivaktsiini riskirühmadele, sh 6 kuu kuni 7-aastastele lastele.

Rohkem infot leiad lehel www.vaktsineeri.ee.

HEA TEADA

Võrumaal on Terviseameti andmetel 2024. aasta seisuga 2-aastastest lastest difteeria, teetanuse, lækakõha ja lastehalvatuse, leetrite, mumps, ja punetiste vastu vaktsineeritud 83% (2023. aastal 86%). 3-aastastest lastest on vaktsineeritud 75%. 7-aastastest lastest on nende haiguste vastu vaktsineeritud 67% ja 8-aastastest 77%, Eestis keskmiselt 63% ja 78%.

14-aastastest lastest on leetrite, mumps, ja punetiste vastu revaktsineeritud 77% ja 16-aastastest on difteeria, teetanuse ja lækakõha vastu korduvvaktsineeritud 74%. Vaktsineerimisega hõlmatus on Võrumaal sarnane Eesti keskmisega. WHO soovitusel peaks haiguspuhangute ennetamiseks olema vaktsineeritud vähemalt 95% inimestest.

Võru linnas toimuvad tugigrupid dementsusega inimeste lähedastele

Dementsuse Kompetentsikeskus korraldab tugigruppe dementsusega inimeste lähedastele. Üleeestiline võrgustik koondab endas ligi 30 tugigruppi.

Võru linnas toimuvad tugigrupid 2025. aastal 12.08, 07.10 ja 09.12 kell 16.00–17.30 töö- ja tegevuskeskuses Mosaiik, Jüri 27. Nõustajad on Leiu Pähn ja Ere Tuunas Lõuna-Eesti Erihooldus-teenuste Keskusest. Tugigrupis osalemine on kõigile tasuta, ette registreerida ei ole vaja. Kohapeal jagame infomaterjale.

Rohkem infot Võrus toimuva tugigrupi kohta saab kirjutades ere.tuunas@ehtk.ee või telefonil 5308 8580.

Olete südamest oodatud! Rohkem infot dementsuse kohta ja sündmuste kalenteri leiate kompetentsikeskuse kodulehelt www.dementsus.ee ning Facebookist. Dementsuse info- ja

NÄIDE
„Meie emal oli kõrgvererõhutõbi, mille vastu ta võttis ravimeid. Umbes 80-aastaselt põdes ta mõned korrad miniinsulti (TIA ehk transitoorne isheemiline atakk – autor), mille tagajärjel tekkisid lühiajalised mälu- ja teadvusprobleemid. Need taandusid iseenesest. Lisaks avastati tal peast tsüst. Seega me ei teagi, mis täpselt tema dementsussündroomi võis põhjustada.“

NÄIDE

Ena: „Tead, ma tean, et sa oled mu tütar...“ Tütar (muigab): „See on juba hea algus.“ Ena: „...Aga mis su nimi nüüd oligi?“ Tütar: „Luule.“ Ena: „Ah jaa, Luule. Kena nimi. Ega seda iga päev ei kuule.“ (paus) „Mis su nimi oligi?“ Tütar (rahulikult): „Luule, ema.“ Ena: „Õige, õige. Muidugi. Ma just mõtlesin seda sama.“ (paus, ema vaatab aknast välja) „Mis su nimi oli?“ Tütar (pehme naeratusega): „Luule.“ Ena: „Sa peaksid mulle selle kuhugi kirjutama.“ (hiljem õhtu jooksul) Ena (äkki elavnes): „Küsin ruttu! Küsin veel, enne kui see jälle läheb! Mis su nimi oligi?“ Tütar (naerab): „Luule, ema. Endiselt Luule.“ Ena (rahulolevalt): „Nii ilus nimi. Kuidas see mul küll kogu aeg meelest läheb? Õige-õige. Kuidas ma seda küll pidevalt unustan? See on mul otse keele peal, aga kaob ära.“ (mõlemad naeravad, siis hetk vaikust) Tütar (vaikselt): „Pole midagi, ma ütlen sulle seda kasvõi tuhat korda.“

usaldusliinile 644 6440 saab helistada tööpäeviti kell 9–16.

Dementsuse Kompetentsikeskuse tegevust rahastab Sotsiaalministeerium.

Tavaliselt tekivad haiguse algfaasis lühimäluhäired, asjad hakkavad ununema, igapäevase info meeldejätmise muutub võimatuks, võivad tekkida suhtlusprobleemid. Ümbritsevad inimesed võivad selliseid ilminguid

tõlgendada väsimuse, vanuse või iseloomu muutusega.

Ravi

Paljud inimesed ei julge arsti juurde minna isegi siis, kui määratakse juba selgeid dementsusele viitavaid sümptomeid. Varane diagnoosimine on aga väga oluline, sest 10% haigustest on osaliselt või täielikult ravitavad, kui sekumine toimub õigel ajal: näiteks vitamiini B12 puudus, kilpnäärmehaigused, deliirium vms.

Inimesed võivad dementsuse all kannatada palju aastaid. Põrdumatud dementsussündroomid süvenevad ajas ning nende raviks ei ole veel ravimit leitud. Küll on aga olemas ravimid, mis pidurdavad haiguse süvenemist. Haigust pidurdavaid ravimeid saab

määrata eriarst peale haiguse diagnoosimist.

Kuigi haigust pidurdavad ravimid on olemas, siis haiguse süvenedes ilmnevad dementsusega inimesel veelgi selgemalt mälu-, toimetuleku- ja käitumishäired. Diagnoositud haiguse puhul saab dementsusega inimest parimini aidata, temaga teadlikult suhelda, et ennetada konflikte, kohandada keskkonda, toetada toimetulekut ning nõustada tema lähedasi.

Mis on tugigrupp?

Väga tähtis on, et lähedased saavad aru, mida see haigus tähendab, samuti on oluline, et informatsioon teenustest, abi ja toetuse võimalustest jõuaks peredeni võimalikult vara, et ennetada ja toetada kogu pere vaimset ja füüsilist vastupidavust.

Omaste hooldajad on tihti silmitsi olukorraga, kus vajatakse asjakohast informatsiooni, tuge või nõuandeid, et mõista ja tulla toime dementsussündroomi all kannatava pereliikmaga. Tugigrupp on kohtumiskoht dementsusega inimeste lähedastele, kellel on sarnased mured ja rõõmud. Tugigrupis osalemine aitab kohaneda omaste hooldaja rolliga, aitab parimini mõista oma vajadusi, julgustab grupikaaslastega jagama oma lugusid

Mis on dementsus?

Mäluhäireid peetakse sageli vananemise loomulikus osaks, kuid see ei ole päris nii lihtne. Tihti inimesed kurdavad, et nad unustavad, mis tegevus neil pooleli jäi, kuid mõne aja möödudes see siiski meenub. Seda juhtub ka noortel inimestel ja selle põhjuseks on tähelepanu kadumine, sest infot on meie ümber ülekülluses ning kõike ei suuda meelde jätta.

Dementsusega on aga lood teisiti – sümptomid, mis viitavad dementsusele, mõjutavad inimese mälu, mõtlemist, käitumist ja oskuseid igapäevaseid tegevusi läbi viia.

Dementsuse sündroomi tekitab kõige sagedamini Alzheimeri tõbi, Parkinsoni tõbi, Lewy kehakeste haigus, samuti vaskulaarne dementsus, mille taga peitub mõni raske krooniline veresoonehaigus. Samuti võib dementsuse põhjustajaks olla trauma, insult, alkoholism vms.

ja emotsioone, aitab üles leida sisemised jõuvarud ning mõjub positiivselt eneseksusele. Tugigrupi kõige olulisem roll on toetuse, praktilise info ja nõuannete jagamine. Tugigrupi kohtumised on konfidentsiaalsed ehk seal räägi-

tud jutud jäävad ainult osalejate teada.

NÄIDE

Tütar: „Ena, sa pole täna üldse vett joonud“ (lõbipaistev veeklaas on öökapi, ema käeulatuses) Ena: „Mis vett? Sa pole mulle midagi toonud!“

Tugigrupist saadud nõuanne: dementsusega inimestel on sageli raskusi visuaalse info töötlemisega (nad „ei näe“ lõbipaistvat vett või ei tunne seda enam ära). Seetõttu on dementsusega inimesele soovitatav anda juua värvilisest klaasist või kruusist või teha vesi värviliseks, näiteks lisades mahla, kui see inimesele sobib.

FESTIVALISUVI

MIDA PÕNEVAT TOOB VIII VÕRU LASTEFESTIVAL? TEGEVUSED TEEMAPARKIDES JA FESTIVALI ALAL

26.–27. juulil toimub Võrus kogu pere suur suvesündmus VIII Võru Lastefestival, mil Võru südalinn, Tamula rand ja mitmed toredad hooivid muutuvad üheks suureks mängumaaks! Festival pakub tegevusi igas vanuses lastele ja noortele: on teatrit ja mustkunst, filmielamusi, spordimänge ja kunsti, ronimisseinu ja trossisõite, loomi ja laata ning palju üllatusi! Teemaparkide on igale maitsele, sissepääs paljudesse neist on tasuta või väga soodne.

FESTIVALI AVAPAUK: MASKOTTIDE PARAAD JA LASTELE VOIMU ÜLEANDMINE TASUTA

Laupäeva hommikul kell 10 toimub Tamula rannas tore maskottide paraad, Võru linnapea annab pidulikult linna võimu laste kätte, heiskame koos festivali lipu ning liigume üheskoos mööda melu-tänavat festivali südamesse!

TEEMAPARGID: MINI-LOOMAAED TASUTA

Võru Kesklinna Kooli tagahoovis (Vabaduse 12) kohtume Ranna Rantso loomade, jänkude ja ponidega! Pai tegemiseks tuleb soetada pilet, lisatasu eest saab teha ka ponisõitu. Avatud kohvik.

VABA LAVA TASUTA

Kreutzwaldi ja Vabaduse tänavaristil kõlab laul, tants ja luule eesti raamatu aasta auks. Lavale astuvad Võru kandi koolid, huvikoolid, lasteadeade lapsed ja küllalised, muusikat teeb DJ ja kohtuda saab kirjanikega. Vaba lava juhi-avad mängumuline koer Tupsik ja kaval kass Nurru. Vaba lava kõrval on avatud ilutuba (näo- maalingud, küünemaalingud, soengud, meik; teenused tasu eest) ja kohvik.

PÕNEVATE MÄNGUDE HOOV TASUTA

Päkapiku lasteaias hooiv (Vabaduse 15a) saab mängida fantaasiarikkaid õue- ja lauamänge ning proovile panna loovuse, tähelepanu ja kiiruse. Tegevusi pakub Pisila, avatud on kohvik.

MÜSTILINE FILMIMAJA SISSEPÄÄS FESTIVALIPASSIGA VÕI PILETIGA

Kandle ja selle aias (Liiva 13) ootavad sind filmid, robootika, virtuaalreaalsus, driftiautod ja mängukonsoolid. Välikinos saab nautida filme koos popkorniga. Kõik filmid on eesti keeles.

Robootika–Nuti-Võlurkutsu sub robootikahuvilisi ehitama ja programmeerima! Väiksemad huvilised saavad proovida kätt LEGO WeDo komplektidega, suuremad lahendavad labürinti ülesandet EV3 roboteid programmeerides. Lisaks robootikale saab mängida nutikaid mängu Du-plo klotsidega.

Driftiautod – spetsiaalselt ettevalmistatud drifti puldiautod ja laheda raja seab üles CuFa.

Virtuaalreaalsus – enda rümitaju, rallisõidu- ja võitlusoskuse saab proovile panna virtuaalreaalsuse mängudes.

Playstationid – mõnused toolid loovad koduse tunde, et üksi või koos sõpradega proovida uusimaid spordi-, kaklus- ja rallimänge Sony mängukonsoolidel.

E-spordi turniir kinosaalis. Kinokava filmid: „Elli ja ta kollide tiim“, „Pandakaru Aafrikas“, „Vooluga kaasa“, „Koer Lam-po uskumatu teekond“, „Super Charlie“, „Legend fantastilistest olenditest“. Kõik filmid on mõeldud kogu perele ja on eesti keeles. Jälgi kindlasti kava.

FANTAASIAHOOV SISSEPÄÄS FESTIVALIPASSI VÕI PILETIGA

Kandle aias (Liiva 13) astuvad üles nii mustkunstnikud, tirkuseartistid, akrobaadid kui ka teadusteater ning toimuvad mustkunsti- ja tirkusetöötoad. Külla tuleb esmakordselt peretööd. Kõik filmid on mõeldud kogu perele ja on eesti keeles. Jälgi kindlasti kava.

TEATRIHOOV SISSEPÄÄS FESTIVALIPASSI VÕI PILETIGA

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi õues (Friedrich Reinhold Kreutzwaldi tn 31) saab vaadata teatrietendusi ning lüüa kaasa vahvates töötubades, kus tegevusi pakuvad muuseumipere ja Võrumaa Keskraamatukogu. Külas on laste lemmikud Jänku-Juss ja Jänku-Johanna. Teatrietendused, mida laval näha saab: MTÜ Müüdid naer „Miks? Miks?“, Papa Kreutzwaldi Õueteater „Muusikaline jutujärg putukatest“ (pilli- ja vestelugusid kõige pisematest meie kõrval esitavad Kersti Kamberg ja Silvi Jansons), Teatribuss „Mia saladused“, Nukuteater NipiTiri „Pörsaproua pannkoogipidu“, Eesti Lasteteater MTÜ „Villu-Vonka“. Jälgi kindlasti kava.

Vee tn (Vee tn 6a) parklas ootavad teid kaks pikka trossisõitu, kaheksa meetri kõrgune ronimisein, kolm ülevõlli KIIKING kiike ja võimas õhkbatuutide ala koos skyjump-batuudiga. Avatud on spordikohvik. Batuuete on kokku 12, lisaks kaks skyjump-batuuti.

TEGEVUSED TAMULA RANNAS TASUTA / VEE-ATRAKTSIOONID LISATASU EEST

Mõlemal päeval on avatud Treeningstuudio FOOKUS lasteala, kus lastele ja peredele tutvustatakse erinevaid treeninguid – zumba (tants), pound (trummipulkadega trenn), jumping (minibatuutidega trenn) ja squash – ja pakutakse võimalust kogu perega treeningutest osa võtta.

Pühapäeva alustame kell 10 Treeningstuudio FOOKUS treeneri Kristiina Rauba juhendamisel rõõmsa treeninguga kogu perele: 30 minutit zumbat ja 30 minutit poundi (trummipulkadega). Võru Kunstikooli õpetajad ootavad lapsi joonistamise töötuppa. Sööme koos pannkooke.

Festivali lõpetame kell 15 üheskoos suurejoonelise VAHUPEOGA.

KOGUPEREKONTSERT TASUTA

Tamula rannas laupäeval kell 20. Esinevad: Kaitseliidu Big Band Peeter Saani dirigeerimisel. Solistid: Synne Valtri ja Margus Jürisson. Lisaks Võru maakonna „Laulukarussellil 2025“ silma paistnud kohalikud laululapsed.

LASTEFESTIVALI NOORTE ERIPROGRAMM (14+) TASUTA

Kesklinna pargis on 14+ noortele mõeldud eriprogramm, mis pakub seiklusi, naeru, loomingut ja hulljulgeid väljakutseid. Siin saavad kokku hea vibe, suverööm ja sõbrad. Kaks päeva täis tegevusi, mis panevad proovile su oskused, loovuse ja julguse. Programmist ei puudu

pöörane käruralli, millele annab hoogu COOP Võru. Nalja ja liikumist pakub ka sokimaadlus – humoorikas ja samas füüsiline katsumus –, mille toob noorteni Sokisahtel. Loovuse austajatele toimub T-särkide disainimise töötuba, kus saad ise kujundada midagi, mida kannad uhkusega. Disainitööd juhendab Tartu Kunstikooli õpilane, kes aitab su idee spreivärvidega teoks muuta. Põnevust ja mõistatuste lahendamist pakuvad kaks erinevat põgenemistuba. Üks neist viib sind TikToki maailma, teine aga haarab kaasa „Kättemaksu-

kontori“ stiilis kriminaalsetesse seiklustesse. Chill-ala pakub varju päikese eest, pehmeid istumiskohti ja head muusikat. Oma täpsusoskusi saad proovile panna jalka-darts'is, kus jalgpall ja sihtmärgid kohtuvad ühes lõbusas mängus.

Laupäeva õhtul kell 21.30 algab kauaoodatud pulbervärvipidu „Värvide möll“. Lavale astuvad peaesinejatena üles Clicherik & Mäx. Lisaks peaesinejale kütab head mussi DJ. „Värvide möll“ on vanusepiiranguteta, oodatud on kõik, kes soovivad tantsida, värvides hullata ja nautida head muusikat.

Roheala padeliväljakute juures Vee tn 4c kinnistu juures.

Võru Loovuskool kutsub pere pisemaid rahulikku mängumaa- ilma, kus beebid saavad uudistada ja avastada.

MUINASAJA JA VIKINGITE TEEMAPARK TASUTA

Tamula ääres (Rannatare hoone kõrval)

Odaviskamine, vibulaskmine, noa- või tapriviskamine. Mängud lastele: kepphobused, viikingiaegne lauamäng, kilbige ringist välja surumine jne. Kilbi ja mõõgaga tegutsemise algoskuste koolitus. Endale õnneamuleti valamine. Autentsete ajastukohaste asjade müük.

MELU TÄNAVATEL JA LAAT TASUTA

Festivalialal ootab käsitöö- ja toidulaat ning eraldi ala lastele ja noortele kauplemiseks. Liigub ka rong, millele saab pileti osta rongi pealt.

FESTIVALI LÕPETAMINE: MULLI- JA VAHUPIDU TASUTA

Pühapäeval kell 15 Tamula rannas suurejooneline mulli- ja vahupidu.

TELMISVÕIMALUSED

Roosisaarel Kuninga talus (tasuline) või Tamula rannas (valveta).

Tule koos laste, sõprade ja vanaemaga, sest see festival kuulub kõigile!

Jälgi täpsemat kava Facebookis ja www.vorulastefestival.ee. Palju tegevusi on tasuta, osad vajavad festivalipassi või piletit. Piletid müügil Võru Kandle kassas või Piletilevis.

EESKUJUD

Tunnustatud noored koos linnajuhtidega Kandle aias ühispildil.

Foto: Aigar Nagel

Võru linn tunnustas silmapaistvaid õppureid ja nende vanemaid

3. juunil Kandles toimunud Võru linnapea Kalvi Kõva ja linnavolikogu esimehe Anti Haugase pidulikule vastuvõtule olid kutsutud linna parimad noored õppurid koos vanematega. Tunnustati noori, kes lõpetavad põhikooli, gümnaasiumi või huvikooli silmapaistvate tulemustega.

Kiituskirja pälvis 32 tublit lõpetajat, kelle seas oli õpilasi Võru linna põhikoolidest ja huvikoolidest, samuti Võrust pärit gümnaasiumilõpetajaid, kes taotleavad või on juba pälvinud kuld- või hõbemedali. Lisaks tunnustati 32 õpilast, kes on saavutanud silmapaistvaid tulemusi aineolümpiaadidel ning õpilaskonkurssidel.

Vastuvõtule olid kutsutud ka noorte vanemad – see oli linnajuhtide viis tänada peresid, kelle eeskuju ja toetus on noorte õppeedukuse ja väärtushinnangute kujunemisel hindamatu. Meeleolu lõi Võru Muusikakooli sümfooniaorkester.

Dirigent Jaan Randvere ja Võru Muusikakooli sümfooniaorkester Kandle laval neile äsja üle antud stipendiumiga.

Foto: Aigar Nagel

Võru Muusikakooli sümfooniaorkester pälvis erilise tunnustuse

Võru Muusikakooli sümfooniaorkester pälvis Kandles peetud üritusel erilise tunnustuse, kui Lions klubi Võro ILO president Nele Hendrikson andis linna

esiorkestrile üle 1000 euro suuruse stipendiumi. See toetab nende osalemist World Orchestra Festivalil tänavu 22.–23. juulil Viinis Austrias.

Mõtted seoses koolilõpuga

Kevade saabudes jõudis mulle kohale, et üha enam toimuvad sündmused viimast korda – olgu selleks viimane kontrolltöö, viimane kord söömas või viimane meeleolukas vahetund klassikaaslastega. Enne viimast aktust valdavad mind koolilõpule mõeldes peamiselt kolm tunnet. Esiteks, tänutunne. Olen siiralt tänulik, et sain omandada kodulinnas niivõrd kvaliteetse keskhariduse. Võru Gümnaasiumist teevad hinnatud kooli tema inimesed. Olen tänulik Võru Gümnaasiumi töötajatele, et nad loovad koolimaja seinte vahel iga päev hooliva ja toetava keskkonna. Olen tänulik ka oma koolikaaslastele, tänu kellele muutusid hallid koolipäevad värvikamaks. Teiseks, ootusärevus. Lähen Tartu Ülikooli õppima geograafiat. Mul on suur soov edasi õppida. Selle sooviga kaasneb paratamatult ka palju teadmatust ja suisa hirmu. Mind ootab täiesti teine elu täiesti teises linnas. Mulle meeldib mõelda, et tõsiasi, et tunnen tulevikku vaadates mõningat hirmu, tähendab, et hoolin oma tulevikust. Nagu üks minu hea sõber tihti ütleb, on elu seiklus. Ootan põnevusega eesolevaid seikluseid ja enese harimist. Gümnaasiumilõpp on mõrkjalt magus. Ühtepidi seisab mu silme ees võimaluste pillerkaar ja tunnen teatud vabadust. Teisalt on hinges tunda ka igatsust ja on raske armsaks saanud koolist lahti lasta. Õnneks tean, et saan vilistlasena igal hetkel oma kooli tagasi tulla, sest nad on kooliellu igati kaasatud. Arvan, et liialt survestatakse noori kohe „õiget“ valikut tegema. Võrukana tean aga, et aigu om. Elus tuleb asju proovida, õnnestumistest ja ebaõnnestumistest õppida ning edasi liikuda – uute valikute poole.

*Lasse Rihard Sissas
Võru Gümnaasiumi kuldmedaliga lõpetaja*

VÕRU LINNA ÜLDHARIDUSKOOLOIDE PARIMAD LÕPETAJAD

Võru Gümnaasium

Lasse Rihard Sissas - kuldmedal
Merit Hass – kuldmedal
Marie Martine Lupp - kuldmedal
Liis-Loreen Sepp – hõbemedal
Markel Hanimägi – hõbemedal
Marta Kivilo – hõbemedal

Võru Kreutzwaldi Kool

Väga heade tulemustega lõpetajad:

Anna-Marta Mürsepp
Emma Pauline Sissas
Eva Piirisild
Helir Hoop
Helena Kender
Janely Sõmer
Joonatan Kirschbaum
Laura Pärnasalu
Marleen Ojasoo
Martin Koppel
Mirtel Marie Makke
Triinu-Laura Org

Võru Kesklinna Kool

Väga heade tulemustega lõpetajad:

Evelin Jessica Helena Tereping
Grete Truuta Eks
Henriette Luise Taal
Mattias Lehtna
Meribel Kumm

Väike Werrone Kool

Väga heade tulemustega lõpetaja:

Mia Kaljapulk

VÕRU LINNA HUVIKOOLIDE PARIMAD LÕPETAJAD

Võru Kunstikool

Piia Veski – lõpetas kunsti suuna

Võru Muusikakool

Laura Potter - lõpetas klaveri eriala

Võru Spordikool

Miia Tillmann – lõpetas kergejõustiku eriala

Väljaspool Võru linna gümnaasiumis õppinud võrukeseid

Annabel Allas - Hugo Treffneri Gümnaasiumi kuldmedaliga lõpetaja
Kirke Viktoria Plaado – Hugo Treffneri Gümnaasiumi silmapaistvate tulemustega lõpetaja
Gregor Vendla - Audentese Spordigümnaasiumi hõbemedaliga lõpetaja
Gregor Narusk - Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaali kuldmedaliga lõpetaja
Karina Soboleva - Parksepa Keskkooli hõbemedaliga lõpetaja

Olümpiaadide ja konkursside edukaimad ning nende juhendajad

Bioloogiaolümpiaad

Richard Tupp (Võru Gümnaasium, juhendaja Marika Karden-Raud)

Digioskuste olümpiaad

Glen-Robin Hausman ja **Kert Tihemets** (Võru Kesklinna Kool)
Johannes Sten Plaado (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Evi Tarro)
Simo Sulg (Võru Gümnaasium, juhendaja Krista Kõlli-Raud)

Emakeeleolümpiaad

Anne Lee Tiks (Võru Gümnaasium, juhendaja Vesta Pille)
Lasse Rihard Sissas (Võru Gümnaasium, juhendaja Ester Allas)
Sebastian Lepp (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Eha Tammo)

Füüsikaolümpiaad

Helir Hoop (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Valdo Kalling)
Lasse Rihard Sissas ja **Oliver Keel** (Võru Gümnaasium, juhendaja Reet Järvpõld)

Geograafiaolümpiaad

Henriette Luise Taal (Võru Kesklinna Kool, juhendaja Raili Jahtmaa)
Lasse Rihard Sissas (Võru Gümnaasium, juhendaja Kaia Tamm)

Keemiaolümpiaad

Helir Hoop (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Kaire Jakobson)

Markel Hanimägi ja **Oliver Keel** (Võru Gümnaasium, juhendaja Marika Lepp)

Eesti kirjanduse olümpiaad

Janely Sõmer (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Tiia Allas)

Kunstiolümpiaad

Annemai Pikk ja **Meribel Kumm** (Võru Kesklinna Kool, juhendaja Tiina Suumann)

Matemaatikaolümpiaad

Henriette Luise Taal (Võru Kesklinna Kool, juhendaja Merit Möttus)
Robert Külla (Võru Järve Kool, juhendaja Helle Reiljan)
Kerstin Kalda (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Galina Koppel)
Helir Hoop (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Blanca Punt)
Ats Uder ja **Markus Mark** (Võru Gümnaasium, juhendaja Piret Hordo)

Matemaatikavõistlus „Känguru 2025“

Jaan Laul (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Marika Kaur)

Loodusteaduste olümpiaad

Markus Ilumets (Võru Kesklinna Kool, juhendajad Eva Heliste, Raili Jahtmaa, Ave Arpo, Merike Niitmets)

Tehnoloogiavaldkonna ainete olümpiaad

Kirke Elanor Karu, Mia-Lisete Erik ja

Merili Härma (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendajad Helen Atspool, Regina Vildo)

Usundiõpetuse olümpiaad

Rasmus Koort (Võru Gümnaasium, juhendaja Merit Süving)

Vene keele olümpiaad

Kailyn Aasa (Võru Gümnaasium, juhendaja Oksana Aasa)

Ühiskonnaõpetuse olümpiaad

Johannes Sten Plaado ja **Kertu-Elisabeth Saar** (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Janyka Vellak)
Maria Möttus ja **Brita Ilves** (Võru Kesklinna Kool, juhendaja Triinu Kärbla)
Rasmus Koort (Võru Gümnaasium, juhendaja Kaja Kenk)

Vabariiklik HEV koolide lauluvõistlus

Sandra Sumerkina, Annabel Tarnaste ja **Maris Salmus** (Võru Järve Kool, juhendaja Helle Reiljan)

Etlusvõistlus „Noorte Luuleprömm 2025“

Karoline Orlagh Suurkivi (Võru Kesklinna Kool, juhendajad Inga Kirss, Aliis Aalmann)
Karin Juul (Võru Kesklinna Kool, juhendajad Aigi Musto, Aliis Aalmann)

Võrumaa laste ja noorte näitemängu-päev 2025

Marken Mürk (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Kaja Kunz)

Mark Rothko nimeline rahvusvaheline kaasaegse muusika noorte interpretide konkurss

Löökpillides **Braian Tsirk** (Võru Muusikakool, juhendaja Gertrud Jeffrey)

Liivimaa VI keelpillimängijate konkurss viulimängus

Viulimängus **Ida Sofie Kirschbaum** (Võru Muusikakool, juhendaja Mirja Randvere)

Konkurss „Parim noor instrumentalist 2025“

Trompetimängus **Jaan Laul** (Võru Muusikakool, juhendaja Jose Antonio Page Ramirez) ja **Paul Peeter Randvere** (Võru Muusikakool, juhendaja Jaan Randvere)

David Otto Wirkhausile pühendatud noorte puhkpilli- ja löökpillimängijate konkurss

Trompetimängus **Jaan Laul** (Võru Muusikakool, juhendaja Jose Antonio Page Ramirez)

Rahvusvaheline konkurss „Wind Stars 2025“

Trompetimängus **Jaan Laul** (Võru Muusikakool, juhendaja Jose Antonio Page Ramirez)

RETROSPEKTIIV

Võru Tööstuskool 100

Eeloleval sügisel täitub 100 aastat ajast, mil Võru linnas alustas õppetööd Võru Tööstuskool – esimene pedagoogilise nõukogu koosolek peeti 2. oktoobril 1925. aastal.

Hiljem kandis kool mitmeid nimesid nagu Võru Tööstuskeskkool, Võru Tööstus- ja Majandustehnikum, Võru Tööstustehnikum ja Võru Kohaliku Tööstuse Tehnikum, kuid jäi truuks õpetatavatele erialadele: puidu- ja metallitöötlemisele.

Fakte ajaloost

Esimese maailmasõja järel kasvas vajadus kutsehariduse järele. Sõda oli noorte õppimisvõimalused segi paisanud. Vähe oli meistreid, kes õpilasi enda juurde õppima võtaksid. Oskustööliste puuduse leevendamiseks otsustati 1925. aastal Võru Linna- ja Maavalituse poolt ühiselt organiseerida poiste puutöö õpetamist. Kooli organiseerijaks nimetati Maakonna Koolivalitsuse poolt kinni pandud poeglaste algkooli juhataja Juhan Sirk ning kooli kasutusse anti selle kooli Karja tn 22 asuv maja koos õue ja kõrvalhoonega. Tööstuskooli juhatajaks määrati 4. juulist 1925 Hendrik Hendrikson.

Võru Tööstuskoolis avati 1925. aastal puutööosakond mööbli ja laudsepa tööaladega. Kooli eesmärk oli ette valmistada võimekaid oskustöölisi, kelle teadmiste ja oskuste tase vastaks

▲▲Võru Tööstuskool 1920-ndate lõpus Karja tänaval ja Võru Tööstustehnikum 1980-ndate alguses Koidula tänaval.
Fotod: Võrumaa Muuseumi kogud

meistri kutsenõuetele. Õpilasteks võeti vastu 6-klassilise haridusega noormehi. Õppeaeg koolis oli kolm aastat ja lõpetaja omandas oskustöölise kutse tisleeritöö erialal. Meistrikutse võisid koolikursuse lõpetajad omandada viieaastase eduka praktika järel.

Teisel õppeaastal (1926) avati ehitus- ja töldsepa eriala. Kuna töldsepa eriala on väga lähedases koostöös sepatöö erialaga, tekkis vajadus avada lisaks sepatöö eriala (metallieriala). Sepatöö eriala avati ametlikult kolmandal õppe-

aastal (1928). Võru Tööstuskool tegi ajaloo vältel läbi mitmeid nimemuutusi – Võru Tööstuskool, Võru Tööstuskeskkool, Võru Tööstus- ja Majandustehnikum, Võru Tööstustehnikum, Võru Kohaliku Tööstuse Tehnikum –, kuid truuks jääd i õpetatavatele erialadele: puidu- ja metallitöötlemisele.

Mirja Ots
Võrumaa Muuseumi juhataja kt, peavarahoidja

Sajandijagu puutööõpet

Kui küsida, mis on hoidnud meid eestlastena elus ja andnud meie kultuurile eripärase näo, on vastus selge: põllud ja metsad. Eriti mets – see on olnud meie elatusallikas, kütte- ja ehitusmaterjal, looduse rütmidega seotud tarkus. Tänavu, mil möödub sajand puutöö õpetamise algusest Võrumaal, on aeg vaadata tagasi ja mõtestada seda, kuidas üks praktiline oskus on olnud sügavalt seotud meie ellujäämise, kultuuri ja tulevikuuga.

Mets – meie kultuuri kandja ja hoidja

Eestlane on metsaga alati eriliselt seotud olnud – mitte ainult seepärast, et see andis ulualuse ja kütteks vajaliku, vaid ka seetõttu, et mets on olnud meie jaoks tööline, käegakatsutav osa elust, mida on õpitud tundma ja austama põlvest põlve. Puutööõpe on olnud viis, kuidas see oskuslik ja lugupidav suhe puiduga on põlvkondade vahel edasi kandunud. Meie talumajad, suitsusaunad, mööbel ja tarbeesemed ei sündinud ainult vajadusest, vaid ka armastusest materjali vastu.

Põlvkondade pärand

Võrumaal on puutöö olnud alati rohkem kui lihtsalt töö – see on olnud eluviis. Paljudes peredes oli oma töökoda, kus valmis kõik vajalik alates põllutööriistadest kuni mööbli ja ehitusmaterjalideni. Just sellistes kodustes töökodades said paljud esimese kokkupuute puidu ja puutööga – enne erialavalikuid, ametlikku haridusteed ja praktikaid.

Kui hiljem avanes võimalus puutööd ametlikult õppida

– algul lühematel kursustel või õpipoisina meistri juures, hiljem koolis – avas see noortele täiesti uue tee ja võimalused. Haridus sai kättesaadavaks kodu lähedal. Ei olnud vaja Võrumaalt ära kolida – sai õppida, areneda ja asuda tööle oma kodukohas, sageli just sealsetesse ettevõtetesse, kus just neid oskusi hinnati. Mõni noor meister rajas oma töökoja ja andis tööd nii endale kui ka kogukonnale.

Just nii on paljudest Võrumaa meestest ja naistest sirgunud oskuslikud meistrid, ettevõtjad ja kogukonna eestvedajad. Puidualane haridus on andnud neile mitte ainult elukutse, vaid ka enesearvust, kuuluvustunde ja võimaluse jääda oma juurte juurde. See on hoidnud peresid Võrumaal ja andnud väärika väljundi kohalikule elule.

Juba 1925. aastal kujunes Võrumaast puutööõppe keskus, kus õpetati noortele, kuidas puitu targalt ja säästvalt väärindada. See ei olnud pelgalt kutseõpe, vaid kultuurilise järjepidevuse hoidmine. Mööblimeister ei olnud lihtsalt tööline – ta oli looja, kelle käte kaudu kandus edasi rahvakultuuri vaim ja tunnetus. Tänapäevaks on sellest traditsioonist kasvanud põlvkondade jagu meistreid, kelle looming on leidnud koha nii Eesti kodudes kui ka väljaspool meie riigipiire.

Puit tänase keskkonnanahoiu ja jätkusuutlikkuse keskes

Ajal, mil maailm otsib taasuvaid ja keskkonnasõbralikke lahendusi, on puit saanud hoopis uue tähenduse. Seon-

duvalt ei ole puutöö enam ainult traditsiooniline oskus, vaid moodne ja tuleviku suunatud valdkond. Võrumaa puittoodete tehnoloogiate alast haridust pakkuv EWERS ja puiduga seotud ettevõteted on jätkusuutlikkuse eesliinil: siin õpetatakse noori inimesi valmistama tooteid, mis on vastupidavad, ilusad ja loodusega kooskõlas. Tänu teadlikele tehnoloogiaõpetajatele põhikoolides ja kutseõppes ning uuenduslikule tööostetle on sinne kogukond heaks eeskujuks kogu Eestile.

Puit kannab edasi kultuuri, mitte ainult haridust ja kutset

Puittoodete valmistamise tehnoloogiate alast haridust ei saa käsitleda vaid kutseharidusena, mis panustab Eesti majandusse ja ekspordikasvu. See on samavõrra Eesti omakultuuri hoidja ja edasikandja. Puidust tehtud asjadel on hingesoojus – need räägivad meistri käekirjast ja loost. Metsaarmastus ja puutöö Võrumaal tähistab seega ka sada aastat käelist loovust, traditsioonide austamist ja uuenduslike puidust toodete ning materjalide arendamist.

Sajandi jagu puutööõpet Võrumaal on rohkem kui hariduse triumf – see on lugu inimesest ja metsast, põlvkondade oskustest ja kohalikust visioonist. Selles peegeldub pärand, mis juurdub ajaloos, elab tänases ja kasvab edasi homsesse.

Piret Põldsaar
Werroform nõunik
Kadri Vösu
TSENER turundusjuht

TEADAANNE!

Tähtpäevaga seoses on plaanis korraldada rida sündmusi ja kaasata kõiki puiduhuvilisi või puiduga seotud Võru inimesi! Kui sul on jagada mõni põnev persoonilugu või eriline mälestus, saada see kirjaga aadressile piret.poldsaar@werroform.ee.

Jätkame teema käsitlemist Võru Linna Lehes ka edaspidi ning anname teada, millal ja kus midagi toimub. Praeguseks on kindel, et tulekul on paar seonduvat näitust, septembris puidu kompetentsikeskuses TSENER Robofest ja oktoobris EWERS-i konverents, kus tulevikusihte seavad valdkonna ettevõtjad, õpilased ja õpetajad. Kõik see illustreerimaks, kuidas tänane puidutööstus ühendab endas sajandivanused teadmised ja tipptehnoloogia.

Hoia silm peal – tulemas on palju huvitavat!

kood / Võru

otsib lahendamiseks ettevõtete ja organisatsioonide probleeme!

Esita oma väljakutse kuni 25. juunini!

Laps ei näe vahet

Mürgistusohud algavad seal, kus tähelepanu hajub!

24h Mürgistusinfo
16662

LASTEAIALOOD

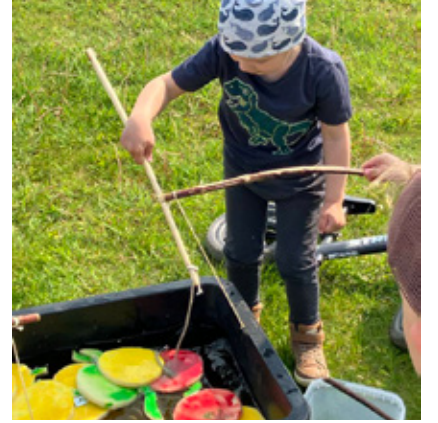
Hunt, vanaema ja Punamütsike F. R. Kreutzwaldi monumendi juures. Fotod: erakogu

Vahukommide grillimine.

Täpsusvise.

Kalapüük.

Veepüssiga täpsuslaskmine.

Ristsõnade lahendamine.

Punamütsikese lasteaia pere korraldas matka vanaema juurde

4. juunil võtsid Punamütsikese lasteaia pered ette torema matka, mis kandis nime „Matk vanaema juurde“. Seiklus algas F. R. Kreutzwaldi monumendi juurest, kus matkalisi tervitasid Punamütsike ja tema ema. Iga pere sai

matkaraja kaardi ja põneva ristsõna, mis teekonda veelgi huvitavamaks muutis.

Päev oli imeline: päike säras, kerge tuul paitas põski ja rõõmus elevus täitis kogu promenaadi.

Matkarada kulges mööda kaunist Tamula järve äärt, kus lapsi üllatasid vahvad tegelased toredate mängude ja tegevustega. Matkarajal liikus ringi ka hunt, kes püüdis matkalisi rajalt eksitada.

Sinililled juures said lapsed puslesid kokku panna, lepatriinud innustasid lapsi kummikuid viskama, notsude juures said lapsed õhupalli puhuda ja koos palliga matka jätkata. Mustade lindude ja okaskera juures said lapsed harjutada täpsusviset, fotograafi juures tehti perepilti ning jänkuke pani lapsed hüppama. Päikesekiired voltisid koos lastega paberist lennukeid, jahimeeste juures said lapsed kalu püüda ja veepüssiga märki lasta. Kassid meisterdasid lastega lõbusaid mas-

ke ning sipelgad aitasid grillida maitsvaid vahukomme.

Retk lõppes vanaema juures, kes tervitas kõiki sooja naeratuse ja kosutava Värska veega. Täname südamest kõiki abilisi ja koostööpartnereid ning Värska Originaal AS-i, kes aitas matkapäeva veelgi värskendavamaks muuta!

Aitäh kõigile, kes osalesid!

Punamütsikesed

Populaarsed mängud mitmekümne aasta tagusest ajast: „Vanaisa vanad püksid“ ja „Mooramaa kuningas“ (alumisel pildil). Fotod: erakogu

Vanaaja mängudepäev – rännak lapsepõlve radadele

28. mail muutus Sõlekese lasteaia õu justkui ajamasinaks, mis viis kõik osalejad mitmekümne aasta tagusesse aega – vanaaja mängudepäevale. See tore ettevõtmine tõi kokku erinevas vanuses lapsi, kellel oli võimalus järele proovida, milliseid mänge mängiti enne nutitelefone ja videomänge.

Päev algas lõbusa tutvustusega, kus mängude läbiviijad kandsid teemakohaseid riideid.

Kõige populaarsemad mängud olid kindlasti „Vanaisa vanad püksid“, „Mooramaa kuningas“, „Kapsapea“, „Pallikool“ ja „Värvimäng“. Igat mängu saatis naer, kilded ja elevus – oli selge, et lihtsad mängud ei ole kaotanud oma völu.

Vanaaja mängudepäeva korraldajad rõhutasid, kui oluline on aeg-ajalt aeg maha võtta ja meenutada, kuidas lihtsate vahenditega saab luua tõelist rõõmu. Lõbusad ja kaasahaaravad mängud olid lastevanemate enda lapsepõlve tegevused, mida rühmade üleskutsel kokku koguti.

Päev lõppes ühise hapuoblikasupi söömisega.

Vanaaja mängudepäev tuletas meelde, et kõige paremad mälestused ei sõltu nutiseadmest, vaid sellest, kellega koos sa mängid.

*Eve Kirs
õppealajuhataja*

Kuda söök, nõnda sörk

Üks Eesti vanasõna ütleb: „Kuda söök nõnda sörk.“ See vanasõna tõstab esile tänaste laste kasvamise juurede kuuluvat kaks väga olulist teemat: toit ja liikumine. Lisaks laste liikumisharjumustele on hakatud järjest enam tähelepanu pöörama laste toiduteadlikkusele ja toitumisharjumuste kujundamisele.

Oluliselt varasem teema on aga mahetoidu pakkumine lasteaia. 2022. aastal alustas Sõlekese lasteaed mahe-tooraine kasutamist. Iga uus väljakutse nõuab julgust ja pealehakkamist. Õnneks ei tulnud toonase majandusjuhatajana mul puudu tahtest ega hakkamisest, uudishimu ajendas tegutsema. Suure tõuke tegutsemiseks andis ka hea tahte kokkulepe, millega Võru maakonna omavalitsused, SA Võrumaa Arenduskeskus ja MTÜ Setomaa Liit võtsid strateegiliseks eesmärgiks saavutada 2024. aastaks omavalitsuste haridusasutustes mahe-tooraine laialdasema kasutamise. Samas nappis kokkadel mahetoidu valmistamise kogemusi ja teadmisi, keeruline oli leida kohalikke mahetootjaid ja neil puudus huvi pakkuda väikseid kaubakoguseid.

Läbimurre mahetoidu vallas toimus hetkel, mil hakkasin juhtima Võru linna kolme lasteaia toitlustamist. Ühiseks muutusid lasteadeade menüüd, mille tulemusena hakati julgelt kasutama mahetoorainet, tekkisid ka kindlad toorainetarnijad. Oli olemas juba parem praktika mahetoorainest toidu valmistamiseks.

Täna pakutakse kõigis Võru linna lasteaedades mahedatest helvestest tehtud putrusid, piimatooteid, veiselih ja erinevad köögivilju. Selle aasta alguses liituti ka projektiga „Taimne teispäev“, mis toetab sügisest kehtima hakkavad uut määrust „Nõuded laste toitlustamisele haridus- ja sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“.

Määrus põhineb taldrikureeglil ja toidupüramiidil, mis aitavad kujundada tervislikke toitumisharjumusi. Toidu val-

Lapsed köögivilju hakkimas.

Foto: erakogu

mistamisel julgustatakse kasutama maitsetaimi ja vürtse, aga vähem soola ja suhkrut. Rohkem rõhku pannakse köögi- ja kaunviljade pakkumisele toidus.

Võru linn pakkus sel kevadel mulle toitlustusjuhina võimalust käia Soome Lõuna-Savol tutvumas sealse mahepõllumajandusega ning nende piirkonna toitlustuse korraldusega haridusasutustes. Sain nähtust ja kuulust indu uuteks ideedeks. Reisilt tagasi tulles kaasasin Peoleo rühma lapsed ja õpetajad, et kasutada ära Sõlekese lasteaia kasvuhoo head võimalused. Tõsi, meil ei õnnestunud alustada Soome moodi mahedalt, aga vähemalt alustasime. Kastidesse sai värske muld ja poest osteti erinevaid seemned. Koos lastega külvati salatit, tilli, redist, sibulat, vesikressi ja hapuoblikat. Saak oli oodatust suurem ja nii sündis idee jagada seda kogu lasteaia. Ühel päeval pakkusime kõigile Sõlekese lastele võimalust tulla kasvuhooes endale rohelist võileiba valmistama. Enne seda, aga pakkus lastele suurt lõbu kätepesu veepaagi all, mida tä-

napäeva kodudes enamasti pole. Elevust jagus: kuidas küll saada vesi kätte seina küljes olevast asjast, mis pidi justkui kraanikauss olema. Vett prooviti kätte saada isegi lauluga, aga selgus, et tuli kasutada hoopis käsi. Esimesed võileivategijad töid kaasa oma pudrukauidki, millesse hiljem puder pandi. Tegutsemise käigus õppisid lapsed põõsast salatit võtma, redist lõikama, sibulat ja tilli hakkima. Õpetajad olid üllatunud, et lapsed, kes muidu maitseterohelise vastu pisut pirtsakad olnud, olid selle sootuks unustanud ja sõid rõõmuga. Nii mõnigi õpetaja avastas enda jaoks vesikressi, mida edaspidi oma toidulauale võtta. Teisel päeval oli lasteaia kasvuhoo- ne juurde oma esindajad ja kasvuhooes kasvav roheline sai salatiks hakitud. Õhtul räägiti emadele ükusega, kuidas nad tegid salatit kogu lasteaiale. Lapsed olid motiveeritud tegutsema ja noa kasutamine oli parajalt osavust nõudev tegevus. Isegi tublimad söimelapsed olid usinalt sibulat peenestamas. Lõuna ajal oli määrgata, et salat, mis muidu kipub taldrikule jääma, läks seekord kiiresti kõhtu. Kolmandal päeval keetsime koos õpetaja Mairega lasteaia köögis hapuoblikasuppi, lisandiks juurde keedumuna. Pärast mängudepäeva said lapsed tulla jäneste juurde oblikasuppi sööma. Suureks üllatuseks maitse lastele supp hästi ja nii mõnigi palus teist portsjonit. Õpetajatele meenus supp lapsepõlve. Pärast supi söömist said lapsed jäneseaga võidujooksu teha ja oma kiiruse proovile panna. Suve lõpus ootavad aga lapsi põõsastes valminud sõstrad ja karusmarjad. Eks näis, kas neist valmib samuti midagi maitsvat või libisevad marjad niisama suhu.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ise tehtud, hästi tehtud. Lastetoiduteadlikkust ja toitumisharjumusi pole raske muuta, kui vaid seda tahta. Kõik algab täiskasvanute ettevõtlikkusest, initsiatiivist ja loomingu- lusest toidu pakkumisel.

*Kaie Tammik
toitlustusjuht*

ARVAMUS

Just Tantsukool Võru noored tänavusel Riia tantsufestivalil.

Foto: erakogu

Loovtants ja -liikumine: lapse arengu saladus, millest liiga vähe räägitakse

Ester Tommingas
muusikaõpetaja,
kaasaegse tantsu
spetsialist,
haridusteaduste MA

Kas olete kunagi vaadelnud last, kes tantsib omaette, ilma et keegi teda juhendaks või suunaks? Kes liigub sisemise impulsi ajel, ilma hirmuta eksida? See vaatepilt on midagi tõelist ja tähenduslikku. Midagi, mis väärib arendamist, hoidmist ja toetamist. Loovliikumine ja -tants ei ole vaid esinemiseks või kehalise kasvatusse täitmiseks. Need on väärtuslikud eneseväljenduse viisid, mis toetavad lapse arengut sügaval ja mitmetasandilisel moel, seestpoolt väljapoole.

Õpetajana näen iga päev, kuidas lapsed avanevad, kui nad saavad end liikumise kaudu vabalt väljendada – ilma hinnanguteta, ilma ootusteta olla „õige“.

Loovliikumine tähendab liikumist, kus laps kasutab oma keha, kujutlusvõimet ja tundeid, et midagi luua või väljendada. See ei eelda varasemaid oskusi ega teadmisi – piisab siirast kohalolust ja võimalusest uurida oma sisemaailma ja keha läbi liikumise. Just selles keskkonnas sünnib loomingu- ja just selles keskkonnas toimub ka areng.

Liikumise kaudu saab laps paremini tundma õppida oma keha, arendada koordineerimist ja ruumitaju. Ent veelgi olulisem on see, kuidas see toetab lapse sisemaailma. Loovliikumine aitab lapsel tunnetega toime tulla, tugevdab eneseregulatsiooni ja -väljendusoskust, suurendab eneseteadlikkust ja kasvatab usaldust iseenda vastu. Mõnele lapsele võib liikumine olla kõige loomulikum keel, mille kaudu ta oma tundeid ja mõtteid väljendab. Veelgi enam – loovliikumist ja -tantsu saab teadlikult poimida ka erinevatesse õpetegevustesse. Kui lapsed saavad oma keha kaudu õppida näiteks looduse rütme, tähti või numbraid, kinnistub iga uus teadmine sügavamal tasandil.

Aju ja keha toimivad koostöös – liikumise kaudu ei arene ainult kehalised oskused, vaid ka kognitiivsed võimed: keskendumine, tähelepanu ja loogiline mõtlemine. Loovus on oskus, mille arengut saab toetada igas vanuses. Kui laps kogeb juba varakult, et tema ideedel ja väljendusviisidel on väärtus, siis kasvab temas julgus luua, küsida, katsetada ja probleemidele iseseisvalt lahendusi leida. Need on oskused, mis kannavad last läbi elu – lasteaiast töömaailmani.

Ka täiskasvanuna vajame me vahel enese väljendamiseks keelt, mis ei koosne sõnadest. Loovliikumine võib pakkuda tasakaalu, rõõmu ja võimalust end taasühendada iseenda ja teistega.

Lapse loovus ei vaja säravat lavavalgust ega keerulisi vahendeid – loovus vajab vaid ruumi, aega ja julgustust. Kutsun sind, lapsevanem või õpetaja, vaatlema last uue pilguga – mitte küsimusega „Kas ta oskab tantsida?“, vaid hoopis: „Millist lugu ta täna liikumise kaudu jutustab?“

* Just Tantsukool Võru ja Võru LA Okasroosike muusika- ja loovtantsu õpetaja Ester Tommingas on tegutsenud hariduse ja tantsu valdkonnas üle 20 aasta, juhendades nii lapsi kui ka täiskasvanuid.

HUVITEGEVUS

Maakondlikul „Laulukarussellil“ selgitati välja Võru Lastefestivali koguperekontserdil esinevad lapsed

18. mail kogunes Puiga Põhikooli 96 särasilmset laululast vanuses 3–19 eluaastat koos oma 24 rõõmsameelse juhendajaga, et osaleda „Võru maakonna Laulukarussellil 2025“. Päeva jooksul toimus kuus kontserti ning žürii jagas tunnustusi kuues vanuserühmas.

Igast vanuserühmast välja valitud noored saavad esineda 26. juulil Võru Lastefestivali koguperekontserdil koos Synne Valtri ja Kaitseliidu Big Bandiga, mida dirigeerib Peeter Saan.

Kõik lauljad said tänukirja, kõrrejoogi ja Valio mangokohukese.

Juhendajaid tunnustati tänukirjaga ning neile kingiti maitstavad suupisted.

Võru Lastefestivalile esinema pääsesid:

I vanusegrupp (koolieelikud): Danylo Bondarchuk (Vastseliina Lastead, õpetaja Kairi Kuusk), Tristan Jõgeva (Häälepärlid laulustuudio, õpetaja Eva-Lotta Vunder).

II vanusegrupp (1.–2.klass): Anni-Amii Purga (Häälepärlid laulustuudio, õpetaja Eva-Lotta Vunder).

III vanusegrupp (3.–4. klass): Karl Tamm (Vastseliina Gümnaasium, õpetaja Jane Reiljan Prätz), Lisanna Liivamägi (Võru Muu-

Paimatele laulusõpradele jagatud nägusad auhinnad.

Foto: Tiina Männe

sikakool, õpetaja Maire Nirk), Lisette Punt (Võru Muusikakool, õpetaja Kaari Kattai).

IV vanusegrupp (5.–6. klass): Marken Mürk (Võru Muusika-

kool, õpetaja Maire Nirk), Meriliis Hirs (Parksepa Keskkool, õpetaja Endla Kersman).

V vanusegrupp (7.–9. klass): Kirke Elanor Karu (Häälepärlid laulustuudio, õpetaja Eva-Lotta Vunder), Laura Tolk, Võru Muusikakool, õpetaja Kaari Kattai).

VI vanusegrupp (gümnaasistid): Krete Rutov (Võru Muusikakool, õpetaja Kaari Kattai), Viktoria Rebane (Vastseliina Gümnaasium, õpetaja Jane Reiljan-Prätz).

Laululaste esinemisi hindas žürii järgnevas koosseisus: tunnustatud muusikapedagoog Toomas Voll, laulja, dirigent ja saatejuht Tõnis Sarap ning hinnatud vokaalpedagoog Margot Suur.

Võrumaa tantsupeost kujunes vihmasaju kiuste rõõmu ja rütmi täis õhtupoolik!

Hetk Kubija laululaval toimunud Võru maakonna tantsupeost.

Foto: Aigar Nagel

juhendas tunnustatud muusikaõpetaja, rahvamuusik ja dirigent Erja Arop, peo tehniline juht oli Margus Külm ning projektijuht Kristi Vals.

Tantsupeo korraldas Võrumaa Arenduskeskus koostöös Võrumaa kohalike omavalitsustega. Tantsupeo toimumist toetasid Eesti Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp, Eesti Rahvakultuuri Keskus ja AS Võru Vesi.

Järgmine suurem maakondlik pidu leiab aset 20. augustil, kui peetakse Võru maakonna laulupidu. Siis astuvad üles meie maakonna kõik mudilas-, laste-, poiste-, nais-, mees- ning segakoorid, samuti puhkpilliorkestrid ja sümfooniaorkester.

LÜHIDALT

Võrumaalt suundub laulupeole „Iseoma“ 32 kollektiivi ja 760 lauljat-muusikut

Selgunud on kollektiivid, kes pääsevad esinema 3.–6. juulil Tallinnas toimuvale XXVIII laulupeole „Iseoma“. Võru maakonnast osaleb laulupeol kokku 32 kollektiivi, kus on ühtekokku 760 esinejat.

Peole suunduva 32 kollektiivi seas on kokku kuus laste-, kaks mees-, viis nais-, kaks poiste-, kuus sega-, üks valiklaste-, neli valikmudilas- ning kaks valiksegakoori. Lisaks kolm puhkpillini ning üks sümfooniaorkester. Rahvamuusikute kontserdil 4. juulil Tallinnas Vabaduse väljakul osaleb kaks Võru maakonna kollektiivi ja kolm üksikmängijat. Ühtekokku läheb 3.–6. juulil Tallinnas aset leidvale XXVIII laulu- ja XXI tantsupeole „Iseoma“ üle 1300 võrumaalase, kellest rohkem kui 500 on tantsijaid.

KORVPALL

Lõppes Parksepa SK/Võru saalikorvpalli hooaeg

Eesti meistrivõistlustel 2024/2025 on mängud peetud. Poiste U16 vanuseklassis saavutasime oma divisjonis kuuenda koha 22 võistkonna hulgas.

Hooaeg läks tõusvas joones, sest eelviimases voorus võitsime liiga liidrit Orissaare SK-d ja viimases voorus kahte Tallinna võistkonda. Oli päris õige otsus minna poistega mängima Võru- Põlva meeste ühisliigas, sest saime häid mänge ja tublisti kogemusi juurde. Liiga finaali- päeval, 1. mail kodusaalis saime

ka esimese võidu kätte. Tasuks seitsmes koht.

Sportlikult pidasime ka koolivaheaega, sest toimus Parksepa kevadturniir korvpallis. Neidudel tuli leppida seekord kolmanda kohaga, aga noormehed jätsid võidu koju. Meie võistkondade parimad mängijad olid Natali Kulaga ja Romek Niilo. Osalesid võistkonnad Tartust, Valgamaalt, Värskast ja Antslast.

Kevadised Võrumaa koolide meistrivõistlused olid meile edukad: Parksepa KK kuni 6. klassi

poisid olid esimesed ja kuni 9. klassi noormehed teised. Võitsid Võru Kesklinna kooli poisid, kes kõik mängivad ja treenivad meie klubis. Kuni 9. klassi neidude seas olime esimesed.

Mais osalesime noormeestega suurel rahvusvahelisel turniiril Tallinn Nord Cup ja neidudega samal kuul turniiril Kalev Cramo Cup, kus esindatud olid nii Balti kui ka Skandinaavia riigid. Saime kõvad mängud ja head elamused.

Algamas on suvine 3x3 korvpallihooaeg. Meie neidud on valmis

kaasa mängima kõigil Eesti meistrivõistluste etappidel ja hoiame neile pöialt. Ka korvpallurite suvine ettevalmistuse laager pole enam kaugel. Haanjasse Kurgjärvele on oodatud kõik klubis treenivad lapsed.

Tänud toetajatele! Loodame, et see tore mäng Võrumaalt ei kaoks.

Pall korvi!

Kalev Palo
Parksepa Spordiklubi esimees

Parksepa SK/Võru neid osalevad sel suvel 3x3 Eesti korvpallimeistrivõistlustel.

Foto: Parksepa Spordiklubi

KILDE RAAMATUKOGUST

eesti
raamat
500
aastat

Võrumaa Keskraamatukogu perest eesti raamatu aastal

Eesti raamatu aasta annab hea põhjuse tutvustada Võrumaa Keskraamatukogu peret, kes hoolitseb raamatukogu hea käekäigu eest Võru linnas. Aprillikuu lehenumbri mahtus foto spiraalköite-teenuse idee autorist, raamatukoguhoidja Kaiu Viimsalust. Rõõm on tõdeda, et nii mitmedki koduarhiivi materjalid on saanud kaante vahele.

Seekord tutvustan komplekteerimis-osakonna raamatukoguhoidjaid, kelle järjepidev töö tagab raamatukogu kogude arendamise: lugejateni jõuavad uued raamatud, ajalehed ja ajakirjad. Kogude täiendamist toetab Eesti riik 1,88 euroga elaniku kohta. Võru linn panustab veidi suurema summa, lisaks on omavalitsuse kanda kulud ajalehtede-ajakirjade ostmiseks.

Aastakümnete pikkune koostöö kirjastusega Rahva Raamat tagab võimaluse uudiskirjanduse näidistega kohapeal tut-

vumise tellimisotsuste tegemiseks. Osakonnajuhataja Aigi Mäesaar tutvustab uudiskirjandust korra nädalas Teamsis maakonna rahvaraamatukoguvõrgustiku liikmetele ja korra kuus kohapeal õppepäeval. Samuti peab ta arvestust rahaseisu kohta. Raamat on teadupärast kalline, tavaliselt 20–30 eurot, mistõttu peab hooliga kaaluma, mida osta. Kõige tähtsam on teada ja tunda lugejate eelistusi ja lugemisharjumusi.

Raamatukoguhoidjate Signe Pärnaste ja Merle Pindise tööväljund on e-kataloog RIKSWEB, mille leiab raamatukogu kodulehelt lib.werro.ee. Nad sisestavad väljaannete – raamatute, lauamängude, auviste jne – kohta info ehk koostavad kirjed maakondlikku andmebaasi. Viimane vajab järjepidevat kontrolli ja täiendust, sest aja jooksul reeglid muutuvad. Signe ja Merle hoolitsevad selle eest, et uudis-

kirjanduse pakid jõuaksid kõikidesse Võrumaa rahvaraamatukogudesse.

Signe Pärnaste vaatab filoloogina kriitilise ja nõuandva pilguga üle Võru Linna Lehes raamatukogu kirjutised. Maailmas kauniduselt teisel kohal olev keel peab Võru lugejale kenasti kõlama. Tähelepanelik lehelugeja on märganud Signe nime fotograafina – ta jäädvustab raamatukogu sündmusi kroonika tarbeks.

Kindlasti on paljude pilku köitnud raamatukogu kaunid ja meeleolukad kuulutused – nende autor on Merle Pindis. Ühtlasi haldab ta raamatukogu sotsiaalmeediat.

Loomulikult mahub raamatukogu-töötajate argipäevadesse rohkesti muid toimetamisi, mida toob kaasa igapäevatöö.

Kohtume raamatukogus!

Inga Kuljus

Võrumaa Keskraamatukogu komplekteerimisosakonna töötajad: (vasakult) Aigi Mäesaar, Signe Pärnaste ja Merle Pindis.

Foto: erakogu

RAAMATUTUTVUSTUSED

eesti
kirjakeel
500
aastat

Raamat „Pidupäevade Võru” – kevadfestivalist bassifestivalini

Võru linnaruumis on viimase neljakümne aasta jooksul teoks saanud palju kultuuri-sündmusi, millest on kujunenud aastateks traditsioonilised ettevõtmised. Pikealisemad neist on „Võru kevad” ja folkloorifestival (uuea nimetusega pärimustantsu festival). Aga kui võtta arvesse, et folkloorifestivali aegu toimuva lõõtspillimängijate konkursi juured on aastast 1971, siis tuleb Võrumaa pillimeistri August Teppo pärandi austamine Võru kultuuritraditsioonidest üheks pikimaks tunnistada. Auväärses eas on ka Võru Muusikakooli akordioni- ja vaskpillipäevad. Noorim Võru rahvusvaheline festival – Eesti Bassioas – näitab jätkusuutlikkust ja kogub kuulsust maailma nimekate basskitarristide hulgas.

Kõigist neist ettevõtmistest Võru linnas jutustab Papa Kreutzwaldi Õueteatri kirjamisel ilmuv raamat „Pidupäevade Võru”, mis on koostatud samadel alustel nagu möödunud aastal ilmunud teos „Võru linnaruumi lood”. Autoridki on osalt samad – Siiri Toomik, Silvi Jansons, Heiki Kelp, Ilmar Kudu –, osalt aga uued: Kaile Kabun, Maire Udras, Epp Vana, Karmen Kaukver, Triinu Sikk ja Marianne Mett.

Raamat on kõvas köites ja illustreeritud rohkete fotodega.

Kaanepildile on raamatu kujundaja Joosep Sepp seadnud sündmuste sümbolikat kasutades nii „Võru kevade” kihilipsuga künnivaresed kui ka folkloorifestivali päikese

Foto: Joosep Sepp

kiired. Pildilt leiab ka Võru vapikuuse, Teppo lõõtsa kaunistuste motiivid ja basskitarri keeled.

Raamatu ilmumist toetavad Võru Linnavalitsus, MTÜ

Papa Kreutzwaldi Õueteater ja Eesti Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp.

Oma panuse on raamatu ilmumisse andnud Võrumaa Muuseum, Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, MTÜ-d Võru Folkloorifestival ja August Teppo Lõõtsatalu.

Raamatut „Pidupäevade Võru” esitleme 22. augustil Kreutzwaldi majamuuseumi õuel. Esitlusel loeme katkendeid peatükist „Folkloorifestivali korraldajate mälestuskilud”, kuna samal päeval algavad samas kohas ka Võru pärimustantsu festivali „Juubelikihlad” kontserdid.

Raamatu koostaja
Silvi Jansons

Aldo Kals „Petserimaa elulooraamat”

Raamat on pühendatud kõigile petserimaalastele ning Tartu rahulepingu 105. ning eesti raamatu 500. aastapäevale. Teos on maakondlik elulooraamat, mis hõlmab Petserimaa tegelaskonda nii tsaaari-, eesti- kui ka kaasaajast. Raamatu alguses selgitab autor Petserimaa asukohta ja suurst ning kirjeldab teatmeteoseid, kust petserimaalaste kohta infot leiab. Koostaja nendib, et „mida aeg edasi, seda vähem teatmeteostest aga petserimaalasi leiab”.

15. mail rääkis Aldo Kals Värskas raamatukogus, et ta käis Petserimaal esimest korda 1959. aastal. Huvi Petserimaa ajaloo vastu sai alguse 1965. aastal kohtumisest ülikoolikaaslase Paul Haguga.

Elulooraamatu sündmustik lõpeb valdavalt aastaga 2024. Raamatus on üle 160 persooniloo tuntud inimestest, kes on sündinud Petserimaal või seotud selle kohaga. Nii leiab siit näiteks Jüri Adamsi, Villem Ernitsa, Paul Haavaoksa ja Nikolai Reegi eluloo. Aga mui-

dugi on kirjas kaasaegsed suured tegijad, näiteks Aare Hörn, Raul Kudre, Kauksi Ülle ja teised. Ilmar Vananurm, kelle looming on suursti pühendatud Petserimaale, esines 2024. aasta novembris Võrus.

Tore kingitus eesti raamatu aastal.

Inga Kuljus

VÕRUMAA KESKRAAMATUKOGU
VÕRUMAA KESKRAAMATUKOGU
VÕRUMAA KESKRAAMATUKOGU

ÜRITUSED

- 2. juulil kell 17 Diana Ruitlane-Rüütlil fotonäitus „Tantsuga läbi elu” avamine III korruse lugemisruumis.
- 8. juulil kell 17 mälumängutund konverentsisaalis.
- 22. juulil kell 16 filmi „Lindprii” ühisvaatamine konverentsisaalis. Kohtumine Ene Rämmeldiga.
- 22. augustil kell 14 Veevi Höraku raamatu „Haigla väikelinnas. Ühe õe lugu” esitlus III korruse lugemisruumis.

NÄITUSED

- Asta Tammsalu nukupere ootab külla III korruse lugemisruumis.
- Kaunid ja aegumatud prossid. Vitriininäitus III korruse lugemisruumis.
- Avasta Asta Tammsalu tiktud pildide võlu maailm III korruse lugemisruumis ja galeriis.

- „Minu Island”. Elle Metsa fotonäitus III korruse galeriis.
- Fotonäitus „Tantsuga läbi elu” III korruse lugemisruumis. Fotograaf Diana Ruitlane-Rüütl.
- Munamäe meened Riho Lehistele erakogust III korruse lugemisruumis.

LASTEOSAKONNA ÜRITUSED

- Lasteraamatukogus kestab 15. augustini „Raamatusu bingo 2025” – tule lugema!

NÄITUSED

- Juuni- ja juulikuus saab vaadata nii klaaskapis kui ka lasteosakonna seintel MTÜ Toetuskeskus Meila loodud töid näitusel „Mina näen”.
- Augustis on klaaskapis Võru linna sünnipäevale pühendatud näitus.
- Lasteraamatukogu seintel on augustis Ingel Pihelgase fotonäitus „Päästetud kassid”.

Tule loe, mängi, vaata filme, naudi näitusi või veeda niisama aega!

AJALUGU

Elust Võru linnas 100 aastat tagasi

Mitte just väga ilus

Neil päewil juhtusin Kreutzwaldi tänawat mööda kõndima. Oli õhtune aeg. Paju ja Petseri tänawa kohal tuleb wastu naine, enese ees ajades 4 lehma. Ja mis? – Naine ajab lehma ilusti kõnniteed mööda, ning ei pane tähelegi, et inimesed wastu tulewad ja lehm tarwis kõnniteelt ära ajada. Kariloomad takistawad esiteks inimeste käiku, teiseks rüwetawad kõnniteed. Kõige peale waatab aga karjataja naine rahulikult, ning hoolimata wastawast märkusest, ajab weel rahulikuma meelega lehma kõnniteed mööda edasi ning taha waadates pikale mustusreale tundis wist esteetilist naudingut. Tuleks ikka meeles pidada, et linna kõnniteed on määratud millegiks muuks, kui karjatamiseks. Niisugune on wõrulaste puhtuse armastus.

Wõru Teataja nr 61, 04.06.1925

Koolinäitus Wõru seminaaris

Wõru õpetajate seminar ja tema harjutuskool korraldab õpilaste tööde näituse 12.-16. juunini s.a. Näitusel on esitatud mitte ainult joonistused ja käsitööd, waid kõik ained, eriti seminaari harjutuskoolis. Näituse nimekiri on trükitud ja sisaldab üle 8000 numbrit.

Näituse ajaks ilmub trükist ka seminaari 2. aastaraamat „Teel töökoolile“ 1925. Tema sisuks on lõiked tegelikust õppetööst loodusloo, matemaatika, emakeele, maadeteaduse, üldõpetuse ja pedagoogika alal.

Wõru Teataja nr 63, 09.06.1925

Garnisoni orkester mängib linna puiestikus järjekindlalt

7. jälgwäe rügemendi ülema korraldusel suwekuudel igal kolmapäewal ja laupäewal kella 8 – 10 õhtul. Muusika kolmapäewiti on linna kulul, kuna laupäewiti orkester, kui rügemendi käsutuses seisew, tasuta mängib. Mängimise päewas ja kella ajas wõiwad muudatused tulla ainult juhtumisel, kui orkester kuhugi mujale wajalisele mängule kasutatud.

Wõru Teataja nr 64, 11.06.1925

Vanu ajalehti sirvis Võru Gümnaasiumi raamatukoguhoidja Maris Kütt.

Õnnitleme juunikuu juubilare!

95
ELS PAABUSK

90
EEVI LAURITS
IRINA RAUDSEPP

85
TIIU KABUN
VALENTINA INOZEMTSEVA

80
NAIMA KIHOLANE
LEHTE ADER
VALENTINA VISNAPUU
MILVI UIBO
ESTER JAKOBI
GRETE PLAADO
ARVO PUKK

75
KÜLLI TAALVELT
VIRVE VIKSAAR
LEMBIT KULLESTE
ELMAR KALANEPP
ILLAR SAUKAS

70
JUTA LUPP
EHA BANHARD
SUIVI PAEMURD
NIINA SOOSAAR
LIIDIA TALVISTE
ANNE KIUDORV
SILVA SOLDATOVA
HELVE RANNALA
EVE MARTINOV
VIKTOR SÕRMUS
ENNU KALDA
AGO MIKUSSAAR
KALEV ORGLA

* Võru linnas oli seisuga 1.06.2025 11 274 elanikku, neist mehi 5038 ja naisi 6236.

** Juuli- ja augustikuu juubilaridel, kes ei soovi äramärkimist ajalehes, palume sellest teada anda 1. augustiks tel 785 0914 või 5330 9511 ja/või anneli.nelk@voru.ee.

NÄITUSED

Kolme kunstniku ühisnäitus „Joon“ Võru restoranis NAMM

4. juunil avati Võru restoranis NAMM (F. R. Kreutzwaldi tn 15, Võru) Toomas Kuusingu, Albert Gulk ja Meelis Kriguli ühisnäitus „Joon“, mis jääb avatuks kuni augusti lõpuni.

Näitus toob kokku kolm eriilmelist kunstnikku, keda seob Kagu-Eesti päritolu ja sügav suhe joone kui loomingu algusega. Joon on kunsti üks universaalsemaid ja tähendusrikkamaid kujundivahendeid – see võib kanda ideed, tунnet, liikumist või isikupära, olla nii vorm kui ka mõte.

Kolm kunstnikku – kolm joonemaailma

Toomas Kuusing loob oma teostes tiheda, dünaamilise, puhta ja tugeva joonega maailmu. Tema linoollõiked jutustavad lugusid absurdist, ühiskonnast ja inimeseks olemisest, tehes seda läbi huumori ja groteski.

Albert Gulkil joon on emotsionaalne ja voolav – see sünnib protsessis, kus piir ilu ja koledu-

se, reaalsuse ja fantaasia vahel hajub. Tema tööd on täis mütoloomilisi ja groteskseid kujundeid, kus inimeseks olemine on ühtaegu nii füüsiline kui ka vaimne kogemus.

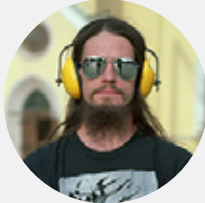
Meelis Krigulil töödes on joon rütmiline ja korduv, vahel meditatsiooniliselt rahustav. Tema segatehnikas maalid loovad ruumilisi maastikke, kus pehme akvarell ja täpne joonistus kohtuvad.

Lisaks visuaalsele joonelisele käekirjale ühendab kunstnikke ka sisuline joon – nende loomingu peegelduvad sürrealistlikud, absurdihõngulised ja müstilised maailmad, milles peegelduvad nii isiklikud kui ka kultuurilised kihistused.

Näituse pilte saab vaadata restorani Facebookis (NAMM Resto & Šokolaadikohvik) albumis „Näitus „Joon““.

Jana Huul
näituse kuraator

LÜHIDALT KUNSTNIKEST

Toomas Kuusing (s 1976, Meremäe) on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia vabade kunstide eriala (BA, 2005). Ta tegeleb maali, graafika ja tegevuskunstiga ning kuulub alates 2001. aastast rühmitusse Non Grata. Ta on pälvinud mitmeid auhindu ning tema tööd kuuluvad nii Eesti kui ka välismaa kunstikogudesse.

Albert Gulk (s 1969, Antsla) on lõpetanud Tartu Ülikooli maalieriala 1996. aastal ja on üks Kursi koolkonna asutajaid. Ta osaleb näitustel alates 1988. aastast. On saanud Ado Vabbe preemia ja tunnustuse Tartu kunstimaastikul.

Meelis Krigul (s 1969, Võru) on alates 1980-ndate teisest poolest aktiivselt kunstiväljal tegutsev autor, kes ühendab oma loomingu keraamika, maalikunsti ja kultuurilise identiteedi teemad. Ta on üks Piusa Savikoja looja ja pikaajaline koollitaja.

Võrumaa Muuseumi info

Fotod: Andres Treil

Kunstniku tuur näitusel „Harilikud maailmad“

27. juunil kell 18. Sisepääs majapiletiga. Toomas Kuusing räägib oma viimaste aastate loomingu. Mis on teda inspireerinud, kuidas mõjus talle sõja algus, kas enne tuleb teos või pealkiri, kuidas luuakse linoollõikes graafikat? Neile ja paljudele küsimustele vastab kunstnik Võrumaa Muuseumis pärast jaanipäeva.

Näitus on avatud kuni 6. juulini.

Koos tuntud kunstnikuga teel tundmatusse

11. juulil kell 17 avatakse Võrumaa Muuseumi galeriis Marko Mäetamme juubelinäitus „Teekond tundmatusse“. Näitus on avatud kuni 7. septembrini.

Loe ka lk 4.

Katariina allee 11, Võru 65608
+372 78 244 79 | info@vorumuuseum.ee
Suvehooajal avatud 1. märts – 31. oktoober K–P 10–18.
Talvehooajal avatud 1. november – 28. veebruar K–P 10–17.
Suletud riiklikel pühadel.

Eakama rahva
SUVEPÄEV

Roosisaarel
28. juulil, algus kell 11

Linn peopesal

- Räägime Roosisaare muinasasulast ja Võru linna tekkimisest
- Roosisaarele kohaselt ka roosidest
- Meeleolukad esinemised
- Piknikulad

Osalustasu 10.–
Buss viib ja toob

Anna tulekust teada: Siiri 5178827 või
siiri@vorupensionar.ee

JUULI-AUGUST

26. augustil kell 19 Tallinna Linnateater „SÜDAMEHARJUTUS“
Teatrisaalis. Piletid 25–28 € müügil Piletilevis ja Kandle kassas.
Daniel Glattaueri näidend on südamluk komöödia teineteisest võõrandunud abielupaarist ja terapeutist, kes paneb nad üsna ootamatusse olukorda. Mida teha, kui tunned, et su süda on abieluastate jooksul sulgunud ja sa ei suuda ega taha seda enam oma abikaasale avada? Kas võtta armuke, sukelduda töösse, pühenduda lastele, minna lahu... või proovida leida lootusekübet suhtenõustaja juures? Joana ja Valentin otsustavad viimase variandi kasuks.
Lavastaja Peeter Tammearu, tõlkija Piret Pääsuke, kunstnik Martin Mikson, valguskujundaja Merily Loss.
Osades Piret Kalda, Andres Raag ja Kaspar Velberg.

PILETIKASSA, INFORMATSIOON: 78 68676. Avatud E–R kell 15–19
Kunstiline juht 7868673, 56919385; administraator 78 28744
www.vorukannel.ee

EESTI BASSIOAAS

26.–30.08
VÕRU, ESTONIA

30. AUGUST / 19:00
GALAKONTSERT

PILETID: vorukannel.ee - Piletilevi - Kandle kassa

bassoasis.com

JAAN SOOÄÄR EST
HENNO KELP EST
ROBERTO PORTA IT
MICHAEL MANRING USA
CHARLES BERTHOUD GB
STUART HAMM USA

MEELEOLUKAS SUVELAVASTUS

KUHU JUMAL JUHATAB

Autor: Annabel Korolev

KANDLE AED
14. juuli / 19:00

Marika Korolev Saamuel Pilpak Anti Kobin (Eesti Noorsootöötajad)

Piletid Piletilevist ja kohapealt!

voltride HAAGISEPERE

VÕRU OVER-CLOCK

ÜLE-EESTILINE

COUNTER STRIKE 2 TURNIIR

26. juulil Võru Kandles
Lisainfo www.overclock.ee

Suve Kontsert-Etendus

Lugusid ja Laule

Suveõhtuid sisustavad huumori ja meloodiatega

Jüri Vlassov
Indrek Taalmaa

03. august / 19:00
VÕRU KANDLE AED

PILET 25 € Piletilevis ja Kandle kassas

VERSTAPOST

Võru Vaskpillipäevad tähistavad tänavu oma kolmekümnendat tegevusaastat

Tänavu tähistavad Võru Vaskpillipäevad – silmapaistev muusikasündmus, mille algatas ja vedas kunstilise juhina 27 aastat võrukast Eesti puhkpillimuusika suurkuju Aavo Ots – oma kolmekümnendat tegevusaastat.

28. mail toimus Võru Kandles pressisündmus, kus osalesid Võru linnaape Kalvi Kõva, vaskpillipäevade korraldaja, Aavo Otsa Muusikastudio MTÜ esindaja Neeme Ots, sündmuse peatoetaja Hugo Osula, Võru Kandle esindajad Tea Kõrs ja Heiki Kelp, Võru Muusikakooli vaskpilliõpetaja José Antonio Page Ramirez ning Võru Muusikakooli direktor Märt Metsla.

Võrumaa on kujunemas vaskpillisündmuste visiitkaardiks

Sõnavõtted tõid esile Võrumaa kasvava rolli rahvusvahelise vaskpillimuusika keskpunktina ning kultuuri ja erasektori koostöö olulisuse. Selline partnerlus aitab kasvatada piirkonna atraktiivsust, tugevdada kohalike noorte muusikalist arengut ning edendada Võrumaa vaimset ja loovat potentsiaali.

Tänavusel juubelifestivalil osalevad hinnatud muusikud Soomest, Hispaaniast, Leedust ja Eestist, mis kinnitab piirkonna olulisust ka Euroopa kultuurikaardil. Eraldi rõhutati kohalike ja rahvusvaheliste muusikute koostööd, mis pakub inspireerivat ko-

Hea tahte lepingu allkirjastamine Võru Kandles. Foto: Marianne Mett

gemust nii õpilastele kui ka kuulajatele. Pressiüritusel allkirjastati hea tahte leping, mis kinnitab osapoolte ühist soovi arendada Võrumaad kui rahvusvahelise tähtsusega vaskpillimuusika keskust.

Osapooled kinnitasid oma valmisolekut toetada nii Võru Vaskpillipäevi kui ka sarnaseid ettevõtmisi, tugevdada rahvusvahelisi sidemeid muusi-

kavaldkonnas ning panustada noorte muusikute haridusse ja järelkasvu. Samuti nähakse ühise eesmärgina Võrumaa kujundamist puhkpillimuusika sihtkohaks ning väärtustatakse tugevat koostööd kultuuri- ja haridus- asutuste, kohaliku omavalitsuse ja erasektori vahel.

XXX Võru Vaskpillipäevad toimuvad 16.–21. augustil 2025.

XXX FESTIVAL

16–21/08
2025

VÕRU VASKPILLIPÄEVAD

16/08 kl. 17.00 Vastseliina Katriina kirik „PÜHENDUS“ Neeme Ots ja Jüri Leiten (trompet), (trompet), Toomas Vana ja Aabel Aasmag (tromboon), Heidi Ots ja Piret Randel (orel)	18/08 kl. 19.00 Võru kultuurimaja KANNEL „PILDI NÄITUSELT“ Tallinn Brass Academy Dirigent: Jaan Ots	20/08 kl. 19.00 Võru kultuurimaja KANNEL KAMMERERI Ansamblikursusel osalejad ning nende juhendajad	AAVO OTSA NIMELINE SUVEAKADEEMIA 17 - 21/08/2025 Võru kultuurimaja KANNEL Instrumendiõpe ja kammermuusika Trompet – Neeme Ots, Ivar Tiliemanni, Märt Metsla, Zigmund Draklas Metsasarv – Kreete Jacob Tromboon – Toomas Vana Tuuba – Enni Rimmelaas Flööt – Kerstin Laanemets Oboe – Nils Rõõmussaar Klarnet – Edmunds Altmanis Saksofon – Hanna Taube
17/08 kl. 19.00 Võru kultuurimaja KANNEL „TROMPETITALENDID“ küsimis-õppesessioonid kunstnikelt noorte professionaalidelt Eesti noored trompetitalendid ja Francisco Gaspar Tomás López (Sevilla Konservatooriumi õppelaud, Hispaania)	19/08 kl. 14.00 Kreutzwaldi park HEIUSE LINNARUUM Võru Vaskpillipäevade brasskvintett ja Tallinna Trompetiansambel	21/08 kl. 16.00 Võru kultuurimaja KANNEL Festivali Galakontsert „HÕBEDASED HELID VABALE EESTILE“ Festivali noorteorkester, Eesti Noorte Kontsertorkester, puhkpilliansambel ja Eesti Noorte Brass Dirigendid: Jaan Ots, Priit Sonn, Kaido Kivi, Valdo Rüütelmaa, Neeme Ots, Jaan Meil, Sigrid Hint, José Antonio Page Ramirez, Klaus-Peter Haav Solist: Sirja Nironen (tsello, Soome)	Ansambelid ja orkestrid Jaan Ots Priit Sonn Kaido Kivi Valdo Rüütelmaa Jaan Meil Sigrid Hint José Antonio Page Ramirez Silm Aimala – Bigband
17/08 kl. 22.00 Võru Katriina kirik „SUVEÕO UNENÄGU“ Kerstin Laanemets (flööt), Edmunds Altmanis (klarnet), Nils Rõõmussaar (oboe), Hanna Taube (saksofon), José Antonio Page Ramirez (trompet), Toomas Vana (tromboon), Jaan Ots (klaver)	19/08 kl. 20.00 kultuurimaja KANNEL aed „SUVEJAZZ KANGLES“ Võru Vaskpillipäevade Bigband Dirigent: Silm Aimala Solist: Jaan Randvere (saksofon)		

Kõikidele kontsertidele on
sissepääs TASUTA!

Lisainfo
www.musicstudio.ee